

АРГАНІЗАЦЫЯ ВОЛЬНАГА ЧАСУ НАСЕЛЬНІЦТВА. ПРАЕКТНАЯ ДЗЕЙНАСЦЬ

Па стане на 1 студзеня 2022 года ў Віцебскай вобласці 361 клубная установа (на 19 адзінак менш, чым на пачатак 2021 года), на базе якіх дзейнічала 2 885 клубных фарміраванняў розных жанраў і накірункаў (на сяле – 1 794). Яны аб'ядналі ў сваіх шэрагах 31 714 удзельнікаў (з іх для дзяцей – 1 413 фарміраванняў з колькасцю ўдзельнікаў 15 214 чалавек). 102 фарміраванні працуюць на платнай аснове (1 699 удзельнікаў) ці 3,5 % ад агульнай колькасці. У разліку на адну клубную ўстанову колькасць клубных фарміраванняў склала 8,0. Лідарамі па іх колькасці з'яўляюцца: г.Віцебск, г.Наваполацк, Пастаўскі раён. Ніжэй за сярэдні паказчык назіраецца ў Бешанковіцкім, Верхнядзвінскім і Шаркаўшчынскім раёнах. Што датычыцца колькасці студый, аматарскіх калектываў мастацкай творчасці, то яны складаюць 2 027, з іх для дзяцей – 1 102.

Гонарам з'яўляюцца калектывы мастацкай творчасці, што маюць званне "заслужаны аматарскі калектыў Рэспублікі Беларусь", найменне "народны", "узорны" (гл. *табліцу "Народныя", "узорныя" аматарскія калектываў на 01.01.2022 года*). На цяперашні час у вобласці працуюць 575 калектывы з найменнем, 19 маюць званне "заслужаны", якія годна прадстаўляюць народную творчасць Віцебшчыны. Лідарамі па колькасці калектываў з найменнямі ва ўстановах культуры клубнага тыпу з'яўляюцца: Полацкі (46), Аршанскі (31) раёны, г.Віцебск (31), Лепельскі (22), Шумілінскі (22) раёны. Найменшая колькасць назіраецца ў Расонскім (5), Сенненскім, Ушацкім, Чашніцкім раёнах – па 7.

Калектывы мастацкай творчасці прымаюць актыўны ўдзел у міжнародных, рэспубліканскіх і абласных мерапрыемствах. Трэба адзначыць актыўны ўдзел Глыбоцкага, Лёзненскага, Гарадоцкага, Аршанскага, Полацкага раёнаў. Калектывам Верхнядзвінскага, Чашніцкага, Бешанковіцкага, Пастаўскага, Расонскага раёнаў трэба актывізаваць удзел у мерапрыемствах.

Па выніках 2021 года клубнымі ўстановамі вобласці праведзена 93 268 (з іх 66 285 – на сяле) мерапрыемстваў, што на 4 621 мерапрыемства больш, чым у 2020 годзе. У разліку на адну клубную ўстанову гэты паказчык складае 258,4 мерапрыемствы ў год (у 2020 годзе было 233,3). Ніжэй за сярэдні паказчык назіраецца ў Бешанковіцкім, Расонскім і Лёзненскім раёнах.

У 2021 годзе праведзена 9 036 мерапрыемстваў на беларускай мове, што складае 9,7% ад агульнай колькасці. Дадзены паказчык павялічыўся на 1,3% у параўнанні з 2020 годам.

24 982 мерапрыемствы праведзена на платнай аснове, якія наведалі 628 087 чалавек. Анлайн праведзена 836 мерапрыемстваў, з іх 4 на платнай аснове.

Трэба адзначыць, што з агульнай колькасці мерапрыемстваў праведзена 626 святаў вёсак, што на 41 больш, у параўнанні з 2020 годам (гл. *табліцу "Колькасць праведзеных святаў вёсак у рэгіёнах Віцебскай вобласці ў 2021 годзе"*).

Па выніках удзелу ў Рэспубліканскім спаборніцтве на лепшую арганізацыю работы па канцэртным і тэатральным абслугоўванні сельскага насельніцтва за 2021 год адным з паказчыкаў з'яўляецца "колькасць канцэртаў, спектакляў, абрадаў, тэатралізаваных прадстаўленняў і святаў", праведзеных клубнымі ўстановамі для жыхароў сяла ў разліку на адну клубную ўстанову. У параўнанні з 2020 годам дадзены паказчык па Віцебскай вобласці павялічыўся на 0,5 і складае 58,9 мерапрыемстваў.

Установамі культуры клубнага тыпу выкарыстоўваюцца традыцыйныя формы клубных паслуг: канцэрты, тэатралізаваныя прадстаўленні, абрады, спектаклі, свята вёсак, конкурсна-гульнёвыя і забаўляльныя праграмы, тэматычныя вечары, вечары адпачынку, выставы і іншыя. Трэба адзначыць, што спецыялісты клубных устаноў звяртаюць увагу і на інавацыйныя формы дасугавай дзейнасці. У рэгіёнах набіраюць папулярнасць: квэсты, бал-маскарады, вечары інтэлектуальных гульняў, музычныя рынгі, лега-паці, рэтра праграмы і іншыя. У кожным рэгіёне ёсць шэраг сваіх найбольш задавальняючых форм работы, якія ўсталёўваюцца зыходзячы з мясцовых абставін і патрабаванняў гледачоў.

На працягу 2021 года ў рэгіёнах вобласці функцыяніравалі 48 філарманічных пляцовак, на якіх было праведзена 920 мерапрыемстваў, што на 435 менш, у параўнанні з 2020 годам. Найбольшая колькасць мерапрыемстваў праведзена на дадзеных пляцоўках у Пастаўскім, Віцебскім і Расонскім раёнах. Аб дзейнасці пляцовак гл. *табліцу "Аналіз дзейнасці філарманічных пляцовак у рэгіёнах Віцебскай вобласці"*.

Культурнае і інфармацыйнае абслугоўванне насельніцтва аддаленых і маланаселеных вёсак здзяйсняе 18 аўтаклубаў, у зоне абслугоўвання якіх знаходзіцца звыш 1500 вёсак. Трэба адзначыць, што за апошні перыяд значна актывізавалася іх работа. Так, за 2021 год праведзена 4 490 мерапрыемстваў, што складае каля 21 мерапрыемства ў месяц на адну ўстанову. Лепшыя паказчыкі па колькасці мерапрыемстваў – у Віцебскага, Глыбоцкага і Талачынскага раёнаў. Супрацоўнікамі аўтаклубаў выкарыстоўваюцца розныя формы: канцэрты, свята, мітынгі, выставы, акцыі, тэматычныя вечарыны, свята вёсак, конкурсныя і забаўляльныя праграмы, вечары адпачынку, віншаванні на даму і іншыя. Лідарамі па колькасці выкарастаных формаў клубных паслуг за 2021 год

з'яўляюцца: Полацкі (30), Глыбоцкі (29), Аршанскі (27) аўтаклубы. Пры аўтаклубах дзейнічаюць клубныя фарміраванні, якіх па вобласці па стане на 01.01.2022 года налічвалася 48 адзінак з агульнай колькасцю ўдзельнікаў 420 чалавек (у 2020 годзе: 52 фарміраванні з колькасцю 456 чалавек).

Усе аўтаклубы вобласці прынялі актыўны ўдзел у абласных патрыятычных акцыях "Дарогамі спаленых вёсак" і "Дарогамі партызанскіх шляхоў".

Ва ўстановах культуры клубнага тыпу Віцебскай вобласці недастаткова развіта праектная дзейнасць. У некаторых раёнаў праектаў няма зусім – Міёрскі, Ушацкі. Аднак, ёсць рэгіёны і ўстановы, дзе праекты запатрабаваны і сістэматычна рэалізуюцца. Так, у 2021 годзе рэалізаваны наступныя праекты (у тэксце абазначана частка цікавых праектаў):

- Верхнядзвінскі раён: праект "Сямейныя каштоўнасці";
- Віцебскі раён: сацыяльна-культурны праект "Актыўнае даўгалецце";
- Гарадоцкі раён: сацыяльны праект "PROдвижение", арыентаваны на падлеткаў;
- Глыбоцкі раён: сацыяльна-культурны праект па арганізацыі работы па здароваму ладу жыцця сярод непаўналетніх "От культуры и спорта – к здоровому образу жизни";
- Докшыцкі раён: праект выхаднога дня для дзяцей і падлеткаў "Kids party";
- Дубровенскі раён: праект "Казка на нач";
- Лепельскі раён: праект, накіраваны на арганізацыю цікавага вольнага часу людзей старэй за 50 гадоў, "Узрост – гэта проста ўмоўнасць";
- Лёзненскі раён: вакальны шоў-праект "Ты суперстар";
- Пастаўскі раён: навагодні арт-праект "Брэнд-Мароз";
- Полацкі раён: культурна-пазнавальны праект аўтаклуба "Гісторыя адной вёскі";
- Талачынскі раён: праект ля дзяцей "www.Ура! Каникулы!@.by";
- Шаркаўшчынскі раён: культурна-мастацкі праект "Маляваныя дзівосы".

Па выніках праведзенага аналізу супрацоўнікам устаноў культуры неабходна: звярнуць увагу на работу творчых калектываў для розных катэгорый насельніцтва, асабліва на ўдзел у мерапрыемствах рознага ўзроўню; працу філарманічных пляцовак; актывізіраваць працу па вылучэнні калектываў мастацкай творчасці да прысваення наймення "народны", "узорны" і іх удзел у міжнародных, рэспубліканскіх і абласных мерапрыемствах; працягнуць практыку рэалізацыі праектаў, асабліва з міжнароднай фінансавай падтрымкай.

**Колькасць праведзеных святаў вёсак
у рэгіёнах Віцебскай вобласці ў 2021 годзе**

Раён/горад	Колькасць
Аршанскі	58
Бешанковіцкі	16
Браслаўскі	15
Верхнядзвінскі	9
Віцебскі	40
Гарадоцкі	37
Глыбоцкі	25
Докшыцкі	49
Дубровенскі	37
Лепельскі	19
Лёзненскі	38
Міёрскі	20
Пастаўскі	62
Полацкі	31
Расонскі	12
Сенненскі	36
Талачынскі	43
Ушацкі	24
Чашніцкі	26
Шаркаўшчынскі	15
Шумілінскі	14
УСЯГО:	626

**Аналіз дзейнасці філарманічных пляцовак
у рэгіёнах Віцебскай вобласці***

Раён	Колькасць філарманіч ных пляцовак	Колькасц ь канцэрта ў (усяго)	Колькасц ь канцэрта ў ДШМ	Колькасць канцэртаў калектыва ў клубных устаноў раёна	Колькасць канцэртаў праведзен ых ДКУ ”Віцебская абласная філармонія “
Аршанскі	4	37	1	6	-
Бешанковіцкі	2	24	6	18	-
Браслаўскі	2	30	-	-	-
Верхнядзвінскі	2	68	-	3	-
Віцебскі	3	98	47	51	-
Гарадоцкі	2	8	-	8	-
Глыбоцкі	2	-	-	57	-
Докшыцкі	3	85	12	32	-
Дубровенскі	1	47	-	2	-
Лепельскі	4	21	2	19	-
Лёзненскі	1	14	1	4	-
Міёрскі	2	44	-	-	-
Пастаўскі	4	167	3	-	3
Полацкі	1	5	-	1	-
Расонскі	2	74	-	5	-
Сенненскі	3	68	16	52	-
Талачынскі	2	22	-	6	-
Ушацкі	2	5	-	5	-
Чашніцкі	2	16	-	16	-
Шаркаўшчынс кі	2	26	-	26	-
Шумілінскі	2	61	-	21	-
УСЯГО:	48	920	88	332	3

**Аналіз зроблены па дадзеным, што змешчаны ў справаздачах
рэгіёнаў вобласці за 2021 год.*

АНАЛІЗ ДЗЕЙНАСЦІ ФАЛЬКЛОРНЫХ ФАРМІРАВАННЯЎ ВА ЎСТАНОВАХ КУЛЬТУРЫ ВІЦЕБСКАЙ ВОБЛАСЦІ ЗА 2021 ГОД

Адной з прыярытэтных задач у рабоце клубных устаноў застаецца адраджэнне, развіццё і папулярызацыя беларускіх нацыянальных традыцый і фальклору.

Вялікая роля ў выяўленні, зберажэнні і развіцці народных традыцый, належыць фальклорным калектывам, а таксама клубам беларускай нацыянальнай кухні, фальклору і гульні.

Ва ўстановах культуры Віцебскай вобласці на пачатак 2022 года дзейнічае **152** фарміраванні фальклорнага накірунку (+11 ў параўнанні з 2020 г.), з іх **82** – для дарослых, з колькасцю ўдзельнікаў 837 чалавек; **70** – для дзяцей, з колькасцю ўдзельнікаў 662 чалавекі; з найменнем ”народны” – **25**, ”узорны” – **4** калектывы; са званнем ”Заслужаны аматарскі калектыў Рэспублікі Беларусь” – **2**: Заслужаны аматарскі калектыў Рэспублікі Беларусь узорны фальклорны калектыў ”Сунічкі” Стайскай ДШМ традыцыйнай культуры, Заслужаны аматарскі калектыў Рэспублікі Беларусь фальклорны ансамбль ”Паазер’е” выкладчыкаў ДУА ”Пастаўская дзіцячая школа мастацтваў імя А.Тызенгаўза”. Аўтэнтчных народных фальклорных калектываў у вобласці – **5** (63 удзельніка).

Агульная колькасць фальклорных калектываў вобласці, якія маюць найменні ”народны, узорны”, званне ”заслужаны”:

Найменне/званне	Калектывы сферы культуры	Калектывы сістэмы адукацыі	Прафсаюзнаы калектывы	Ведамасныя калектывы
Народны	24	-	1	-
Узорны	4	7	-	-
Заслужаны	2	-	-	-

Найбольшая колькасць фальклорных фарміраванняў у Браслаўскім раёне (14), Полацкім раёне (13); Сенненскім і Гарадоцкім – па 12; Талачынскім і Чашніцкім раёнах – па 11. у Пастаўскім – 10. Фальклорныя фарміраванні для дзяцей добра прадстаўлены ў Полацкім і Браслаўскім раёнах па 8, у Чашніцкім (7), у Глыбоцкім і Шаркаўшчынскім – па 6.

У вобласці дзейнічае 5 Дамоў (Цэнтраў) фальклору: у Бешанковіцкім, Глыбоцкім, Лёзненскім, Талачынскім, Чашніцкім раёнах.

Шмат увагі захаванню і развіццю народных традыцый надаюць клубы нацыянальнай кухні, гульні і фальклору, якія створаны амаль ў кожным раёне, **16** з іх маюць найменне ”народны”.

На захаванне і папулярызацыю фальклору накіраваны семінары і мерапрыемствы вобласці. 16 лютага 2021 года ў Гарадку адбыўся Рэспубліканскі семінар-стажыроўка "Работа ўстаноў культуры клубнага тыпу па зберажэнні гісторыка-культурнай спадчыны". Удзел у мерапрыемстве прынялі майстры Дамоў (Цэнтраў) рамёстваў, метадысты па фальклору, кіраўнікі фальклорных калектываў Магілёўскай, Мінскай і Віцебскай абласцей.

Фальклорныя калектывы і клубы беларускай нацыянальнай кухні, фальклору і гульні прымаюць актыўны ўдзел у розных праектах і праграмах беларускага тэлебачання: "Наперад ў мінулае", "Беларуская кухня", "Жывая спадчына", "Мясцовы час", "Вечерний Витебск". У справаздачным годзе на працягу чэрвеня – жніўня на тэрыторыі музея-сядзібы Іллі Рэпіна "Здраўнёва" адбыўся абласны фестываль беларускай нацыянальнай кухні "Дзвінскі смак", удзел у якім прынялі 13 клубаў беларускай нацыянальнай кухні, фальклору і гульні з устаноў культуры Віцебскай вобласці.

Варта адзначыць цікавыя праекты па фальклорнаму напрамку, якія ладзіліся на працягу 2021 года ў раёнах Віцебскай вобласці.

Раённы фальклорны праект "**Вяртанне да вытокаў**", арганізаваны Цэнтрам традыцыйнай культуры і народнай творчасці Гарадоцкага раёна прадоўжыў сваю рэалізацыю і ў 2021 годзе. У межах праекта праведзены раённы агляд-конкурс святаў і абрадаў сямейна-бытавога цыклу народнага календара "Нам засталася спадчына". Падчас агляду-конкурсу сельскія клубныя ўстановы рыхтавалі фальклорныя мерапрыемствы, у якіх была шырока прадстаўлена радзінная і вясельная абраднасць, а таксама быў праведзены абрад "Уваходзіны" (Улазіны).

У Аршанскім раёне распачаў дзейнасць фальклорна-этнаграфічны праект "**Калыска спадчыны**" (тэрмін дзеяння – 2021-2023 гг.). Мэта – захаванне і папулярызацыя традыцыйных народных святаў і абрадаў, іх далейшае распаўсюджванне сярод жыхароў рэгіёна. Першапачаткова праект быў разлічаны на дзяцей і падлеткаў, але пашырыў свае межы, таму што цікавасць да гэтай працы праявілі іншыя ўзроставыя катэгорыі насельніцтва. У рамках фальклорнага праекта адбыліся наступныя мерыпрыемствы: этнападарожжа "Шлях ў мінулае", якое ўключыла ў сябе наведванне інтэрактыўнай этнаграфічнай выставы, а таксама прадстаўленне тэатра лялек "Батлейка" "Масленічныя забавы" паводле беларускіх жартаў, анекдотаў, класічных сюжэтаў для батлейкі; этнаграфічнае свята "Гуканне вясны", спектакля "Подых сівой даўніны, альбо сустрэліся два суседа ...", які пазнаёміў дзяцей з найбольш цікавымі легендамі і паданнямі Аршаншчыны.

Культурна-асветніцкі праект "**Зберажом для нашчадкаў**" прадоўжыў сваю рэалізацыю ў Бешанковіцкім раёне. У справаздачным

годзе ў межах праекта распрацаваны этнагарафічны маршрут у вёску Азёркі, дзе і зараз жывуць і працягваюць традыцыі шапавалаў сем'і Дашкевіч, Каштанавых, а таксама распрацоўваецца праваслаўны маршрут у вёску Двор Нізгалава. Адбыліся майстар-класы па традыцыйным відам рамёстваў і прадстаўленні батлеечнага тэатра. Завершаны збор матэрыялаў і праведзены абрад "Калодка".

У Лёзненскім раёне на працягу 2021 года прадоўжылі работу два праекты фальклорнага напрамку: анлайн-праект "Смачны PPAмeнaд" і фальклорны праект "Бабулін скарб". Мэта праекта **"Бабулін скарб"** – узнаўленне, захаванне, папулярызацыя мясцовых традыцый Лёзненшчыны, далучэнне дзяцей да роднай культуры. У рамках праекта сельскія ўстановы культуры збіралі фальклорны матэрыял не толькі ў сваіх вёсках і аграгарадках, але і ў вёсках, якія ўваходзяць у іх зону абслугоўвання. Па выніках правядзення першага этапу праекта выдадзены метадычны зборнік. Другі этап адзначыўся песенным фальклорным матэрыялам, трэці – танцавальным фальклорам рэгіёна. Мэта анлайн-праекта **"Смачны PPAмeнaд"** – пошук і адраджэнне старадаўніх рэцэптаў, характэрных для розных вёсак Лёзненскага раёна; перадача кулінарных традыцый маладому пакаленню (сувядучы праекта навучэнец 3 класа БШ №2 Бондараў Віктар). За час дзеяння праекта было знята 15 выпускаў. Дзякуючы праекту "Смачны PPAмeнaд" на культурнай карце Лёзненшчыны ўтварылася яшчэ адно свята – рэгіянальнай кухні рэгіёна "Лёзненшчына смачная". Разам з кулінарным аспектам праект носіць і гістарычны: у ім распаўядаецца пра гісторыю вёскі, легенды, фальклорныя моманты, знаёмства з арганізацыямі культуры і іх працай. Пасля заканчэння праекта створана гастронамічная карта Лёзненскага раёна і выдадзены метадычны зборнік. Усе выпускі можна праглядзець на ютуб-канале Лёзненскага РЦК.

Цэнтр культуры г.Наваполацка з'яўляецца атрымальнікам міжнароднай тэхнічнай дапамогі ў рамках праекта **"Юныя рамеснікі за захаванне і развіццё традыцыйных навыкаў праз трансгранічнае супрацоўніцтва паміж рэгіёнамі Латвіі, Літвы і Беларусі"**. Агульная мэта праекта – спрыяць развіццю, захаванню і папулярызацыі нематэрыяльнай гістарычнай і культурнай спадчыны Латгаліі, Віцебскай вобласці і паўночна-ўсходняй Літвы –традыцыйных народных рамёстваў і навыкаў – з дапамогай сумеснай працы па навучанні юных рамеснікаў у Лудзенскім краі, Глыбоцкім раёне, горадзе Наваполацку і Малетайскім раёне.

ДУК "Полацкі раённы Цэнтр культуры" рэалізаваў на працягу 2021 года шэраг праектаў. Цыклічны праект **"З народнай скарбонкі Полаччыны"** дапамагае адкрыць гасцям і жыхарам Полацкага рэгіёна сакрэты асаблівага Полацкага каларыту, народнага традыцыйнага

жыццёвага ўкладу. Праект увасобіў у сябе 12 мерапрыемстваў фальклорна-этнічнага напрамку. У рамках даследчага этнаграфічнага праекту **”Шляхам продкаў”** у 2021 годзе праведзены 2 мерапрыемствы: раённы агляд-конкурс фальклорных калектываў клубных устаноў раёна **”Калаўрот часу”** і цыклічны падпраект **”Крок да гульні”**. Асноўныя мэты: захаванне нацыянальна-культурных традыцый, унікальных святаў, абрадаў; вывучэнне і адраджэнне нацыянальнай гульнівай культуры і далейшае яе выкарыстанне ў творчай дзейнасці клубных фарміраванняў; далучэнне шырокіх мас насельніцтва да найбагацейшых мастацкіх каштоўнасцяў, створаных шматвяковым вопытам папярэдніх пакаленняў. У рамках падпраекта **”Крок да гульні”** асабліва ўвага была нададзена папулярызацыі традыцыйнага гульнівага фальклору. Распрацаваны праект **”Культура і звычаі роднага краю”** з цыклам турыстычна-пазавальных маршрутаў, у які ўвашлі: прэзентацыя турыстычнага патэнцыялу філіяла **”Багатырскі СДК”** з фальк-падарожжам **”Сувязь часоў”**; прэзентацыя філіяла **”Сільніцкі СДК”** з этнаграфічным экскурсам **”Тут кожны крок – гісторыі часцінка”**; прэзентацыя філіяла **”Палатоўскі СДК”** з экскурсійна-забаўляльным падарожжам **”Мядовыя вытокі Палатоўскага краю”**.

У Пастаўскім раёне рэалізуецца: доўгатэрміновы праект-акцыя **”Святкуем па-беларуску”**; створана для папулярызацыі нематэрыяльнай гісторыка-культурнай каштоўнасці Рэспублікі Беларусь – народнай гульні моладзі **”Яшчар”** у в.Гута. Па-беларуску святкавалі 2 лютага (каталіцкае свята **”Грамніцы”**) сумесна з моладзю – удзельнікамі клубных фарміраванняў Навасёлкаўскага ЦК і Дунілавіцкага СДК; 14 кастрычніка – традыцыйныя на Гуце **”Пакроўскія вячоркі”**.

Ва ўстановах культуры Талачынскага раёна прадоўжыў рэалізацыю праект **”Мая Спадчына”**, мэта якога – вывучэнне і зберажэнне духоўнай культуры, абрадаў, традыцый і гістарычнай памяці нашага народа, абуджэнне нацыянальнай годнасці, гонару за сваю Бацькаўшчыну, а таксама актывізацыя дзейнасці фальклорных калектываў. Падчас рэалізацыі праекта актыўна працавала школа традыцыйнай культуры для кіраўнікоў фальклорных калектываў устаноў культуры клубнага тыпу і школа фальклорнага танца, якая распачала сваю дзейнасць у 2021 годзе.

З мэтай захавання і папулярызацыі традыцыйнага мастацтва маляваных дываноў Віцебскага Паазер’я на тэрыторыі Шаркаўшчынскага раёна ў 2021 годзе праводзіўся культурна-мастацкі праект **”Маляваныя дзівосы”**. Ён уключыў у сябе некалькі этапаў. Першы этап: знаёмства насельніцтва з традыцыйным мастацтвам маляваных дываноў; тэматычныя мерапрыемствы **”З любоўю да творчасці”**; выставы твораў народнага клуба майстроў народных мастацкіх рамёстваў **”Талака”**; майстар-клас па маляванцы. Другі этап праекта адбыўся ў аг.Германавічы

на тэрыторыі мастацка-этнаграфічнага музея імя Я.Н.Драздовіча: у рамках акцыі "Ноч музеяў" адбылося святочнае мерапрыемства пад назвай "Маляваныя дзівосы" і інш. Трэці этап: праведзены мерапрыемствы па захаванню і папулярызацыі элемента нематэрыяльнай культурнай спадчыны "Маляваныя дываны", арганізавана выстава маляваных дываноў, паўдываноў, "макатак" майстроў Шаркаўшчынскага раёна, распрацавана экскурсія па тэме "Нематэрыяльная культурная спадчына Шаркаўшчынскага раёна".

27 – 29 мая 2021 года Цэнтр даследаванняў беларускай культуры, мовы і літаратуры Нацыянальнай акадэміі навук Беларусі праводзіў дзіцячы конкурс выканальнікаў беларускай казкі ў межах **II Міжнароднага форума даследчыкаў беларускай казкі**. У ім прынялі ўдзел 17 дзяцей з Пастаўскага, Аршанскага, Сенненскага, Полацкага, Лепельскага раёнаў Віцебскай вобласці.

У Глыбоцкім раёне праходзіла дыялекталагічная экспедыцыя пад назвай **"Моўныя скарбы роднай зямлі"** сумесна з супрацоўнікамі аддзела лексікалогіі і лексікаграфіі інстытута мовазнаўства імя Я.Коласа НАН Беларусі, падчас якой было наведана 10 вёсак. Аб'ектам даследавання ў гэтым годзе з'явіліся кулінарныя назвы, якія выкарыстоўваюцца на тэрыторыі вёскі Празарокі, лексіка мясцовай гаворкі, малыя фальклорныя жанры.

Пошук, аднаўленне і папулярызацыя элементаў нематэрыяльнай культурнай спадчыны з'яўляецца адной з галоўных функцый устаноў культуры Віцебскай вобласці. Праца ў гэтым кірунку актыўна працягваецца. На дадзены момант у Дзяржаўны спіс нематэрыяльных гісторыка-культурных каштоўнасцей Рэспублікі Беларусь уключана **19 элементаў Віцебшчыны:**

1. Традыцыйная гульня "Жаніцьба Цярэшкі" у Лепельскім раёне.
2. Традыцыя ажурнага ткацтва ў Гарадоцкім раёне.
3. Масленічная абрадавая гульня "Пахаванне дзеда" у Гарадоцкім раёне.
4. Традыцыйная тэхналогія выпечкі жытняга хлеба ў в. Дзеркаўшчына Глыбоцкага раёна.
5. Тэхналогія прыгатавання традыцыйнай стравы "Масляны баран" у в. Мацюкова Глыбоцкага раёна.
6. Традыцыя вырабу валёнак у Міёрскім раёне.
7. Абрад "Насіць намётку" вёскі Папшычы Глыбоцкага раёна.
8. Традыцыя маляваных дываноў (маляванак) Віцебскага Паазер'я.
9. Традыцыйныя вясельныя звычаі Дубровенскага раёна.
10. Традыцыйная страва "Клёцкі з "душамі" Віцебскай вобласці.
11. Народная гульня моладзі "Яшчар" вёскі Гута Пастаўскага раёна.

12. ”Спеўная традыцыя выканання купальскіх і жніўных песень ”у перахлёст“ у в. Багатырская Полацкага раёна Віцебскай вобласці“.

13. ”Традыцыйная тэхналогія спіральнага пляцення Гарадоцкага, Браслаўскага, Верхнядзвінскага раёнаў Віцебскай вобласці і горада Віцебска“.

14. Інсітнае (наіўнае) мастацтва Віцебшчыны.

15. Беларускія практыкі саломаяпляцення.

16. Абрад ”Розгары“ ў аграгарадку Лукомль Чашніцкага раёна.

17. Традыцыйныя вобразы і тэхналогія вырабу гліняных цацак Аршанскага Падняпроўя і Віцебскага Падзвіння.

18. Беларускае мастацтва выцінанкі.

19. ”Ткацтва посцілак у тэхніцы аднабаковага перабору Лепельскага раёна Віцебскай вобласці“.

Зараз у распрацоўцы знаходзіцца 3 элементы – ”Традыцыя ўшанавання святой крыніцы ”Пяцэнка“ Шумілінскага раёна“; ”Стравы з таркаванай бульбы (дранікі, бульбяныя бліны, бабка і іншыя) – традыцыі прыгатавання і ўжывання Віцебскай вобласці“, ”Танцавальная спадчына Талачынскага раёна: парныя танцы і ”Крыўлянская кадрыля“.

Праблемнымі пытаннямі ў развіцці фальклорнага накірунку з’яўляюцца:

- недахоп спецыялістаў па фальклору;
- недастатковае фінансаванне для выезда на рэспубліканскія і міжнародныя фестывалі, конкурсы;
- змяншэнне насельніцтва ў вёсках, вучняў у сельскіх школах;
- у некаторых раёнах вобласці недастаткова ўвагі надаецца рабоце з элементамі нематэрыяльнай культурнай спадчыны – адсутнічаюць планы работы, не праводзяцца маніторынгі і інвентарызацыя элементаў, адсутнічаюць мерапрыемствы па папулярызацыі НКС.

Работнікам культуры вобласці неабходна звярнуць увагу на правядзенне рэгіянальных, раённых мерапрыемстваў па дадзенаму напрамку; павялічыць колькасць экспедыцый, семінараў, практыкумаў. Усе мерапрыемствы фальклорнага напрамку павінны праводзіцца толькі на беларускай мове, асабліва абрады. Рэпертуар фальклорных калектываў павінен быць заснаваны на мясцовым матэрыяле.

РАЗВІЦЦЁ НАРОДНЫХ МАСТАЦКІХ РАМЁСТВАЎ У 2021 ГОДЗЕ

Па стане на 01.01.2022 года ў Віцебскай вобласці дзейнічаюць 24 Дамы (Цэнтры) рамёстваў і Браслаўскае раённае аб'яднанне музеяў, якое фактычна выконвае функцыі Дома рамёстваў. Агульная колькасць спецыялістаў дадзеных устаноў – 177.

Прыярытэтнымі накірункамі ў рабоце Дамоў і Цэнтраў рамёстваў застаюцца: адраджэнне і зберажэнне нацыянальнай культуры; развіццё, перадача і папулярызацыя традыцыйных мастацкіх рамёстваў; эстэтычнае выхаванне розных катэгорый насельніцтва; папулярызацыя аб'ектаў нематэрыяльнай і матэрыяльнай культурнай спадчыны, збор прадметаў этнаграфіі, правядзенне даследчай і метадычнай работы; вывучэнне інфармацыі па рэгіянальных тэхніках і тэхналогіях рамёстваў. Майстрамі народных мастацкіх рамёстваў вядзецца работа па больш чым за 20 накірункаў народнай творчасці.

Для арганізацыі вольнага часу насельніцтва і падтрымкі развіцця сучаснай культуры, вывучэння рэгіянальных асаблівасцяў, тэхнік і тэхналогій вырабу прадметаў дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва, далучэння таленавітых людзей да актыўнай дзейнасці на базе амаль усіх Дамоў і Цэнтраў рамёстваў Віцебскай вобласці дзейнічаюць 28 **народных клубаў майстроў** народных мастацкіх рамёстваў. У Віцебскай вобласці па стане на 01.02.2022 года найменне "народны", "узорны" ў дадзеным жанры маюць 46 калектываў, з іх ва ўстановах адукацыі – 9, ведамасных – 1. Лідэрамі па колькасці аб'яднанняў па дадзенаму жанру з найменнем "народны", "узорны" з'яўляюцца Аршанскі і Полацкі раёны.

Акрамя народных клубаў майстроў народных мастацкіх рамёстваў пры Дамах і Цэнтрах рамёстваў у мэтах захавання пераемнасці пакаленняў па перадачы рамесных тэхналогій дзейнічаюць гурткі і клубныя фарміраванні для дзяцей і дарослых (усяго 278). Аналіз паказчыкаў за 2021 год паказвае, што іх колькасць павялічылася ў параўнанні 2020 годам на 13 фарміраванняў. Колькасць удзельнікаў, таксама ў параўнанні з 2020 годам, павялічылася на 133 адзінкі, сярэдняя нападняльнасць – 11 чалавек. Найбольшая колькасць фарміраванняў налічваецца ў горадзе Віцебск, Лепельскім, Аршанскім, Гарадоцкім, Пастаўскім раёнах. На занятках фарміраванняў выкарыстоўваюцца разнастайныя формы работы: выстава, экскурсія, майстар-клас, абрад, вячорка, гульня і інш. Найбольшыя паказчыкі выкарыстоўваемых формаў работы (больш за 20) назіраюцца ў Наваполацку, Віцебску, Лепельскім, Пастаўскім і Гарадоцкім раёнах.

Майстрамі Дамоў і Цэнтраў рамёстваў для арганізацыі вольнага часу дарослага насельніцтва і дзяцей у 2021 годзе праводзіліся майстар-класы па традыцыйных мастацкіх рамёствах у розных тэхніках і па розных напрамках. Найбольшая колькасць майстар-класаў была праведзена

супрацоўнікамі Гарадоцкага Дома рамёстваў і фальклору (110), таксама высокія паказчыкі ў Бешанковіцкага раённага Дома рамёстваў (каля 70), Цэнтра рамёстваў "Адраджэнне" (65), Шумілінскага раённага Дома рамёстваў (больш за 40), Наваполацкага Цэнтра рамёстваў і традыцыйнай культуры (40) і ДУ "КГК "Залатое кола горада Віцебска "Дзвіна" (больш за 200). Найменшыя паказчыкі – ў Дубровенскім раённым ДOME рамёстваў (11).

Адным з важных накірункаў работы спецыялістаў Дамоў (Цэнтраў) рамёстваў і клубаў майстроў народных мастацкіх рамёстваў з'яўляецца **выставачная дзейнасць**. Супрацоўнікамі арганізуююцца і праводзяцца выставы: раённыя, гарадскія на базе выставачных залаў Дамоў і Цэнтраў рамёстваў, на пляцоўках горада, раёна. Найбольшая колькасць выстаў за 2021 год былі праведзены Дамамі (Цэнтрамі) рамёстваў Шумілінскага (каля 60), Пастаўскага (50), Чашніцкага (50), Глыбоцкага (47) раёнаў і ў ДУ "КГК "Залатое кола горада Віцебска "Дзвіна" (89). Адным з раёнаў, паказчыкі якога па арганізаваных выставах невысокія, з'яўляецца Дубровенскі (11).

Вельмі значнымі ў дзейнасці Дамоў (Цэнтраў) рамёстваў з'яўляюцца **абласныя мерапрыемствы**. У 2021 годзе ДУ "Віцебскі абласны метадычны цэнтр народнай творчасці" было праведзена 32 выставы народнага мастацтва. З іх – 12 выстаў у межах арт-праекта "Партрэт майстра" – персанальныя выставы майстроў народных мастацкіх рамёстваў з Міёрскага (выстава майстра Алены Батарчук), Дубровенскага (выстава мастака І.Г.Зайцава), Гарадоцкага (выстава народнага майстра Васіля Сіманковіча), Віцебскага (выстава майстра па касцюму Дзіны Даўгяля), Сенненскага (выстава майстроў сям'і Квашко), Браслаўскага (выстава майстроў сям'і Зінкевіч), Шумілінскага (выстава майстра Вольгі Загвоздавай), Шаркаўшчынскага (выстава майстроў сям'і Рымдзёнак), Лепельскага (выстава майстра Наталлі Петуховай) раёнаў і г.Віцебск (выстава Ніны Федарыставай і выстава, прысвечаная 30-годдзю з дня заснавання народнага клуба аматараў фларыстыкі "Анюта"), таксама экспанавалася выстава габеленаў "Тканыя гісторыі" Верхнядзвінскага Дома рамёстваў.

Былі арганізаваны і праведзены 3 абласныя выставы-конкурсу: абласная выстава народных інструментаў Віцебшчыны, абласная выстава сувенірнай прадукцыі Дамоў (Цэнтраў) рамёстваў; выстава-продаж вырабаў майстроў народных мастацкіх рамёстваў "Прыгажуня елка", у якіх прынялі ўдзел майстры ўсіх Дамоў і Цэнтраў рамёстваў Віцебскай вобласці.

Сумесна з Дзяржаўным музеем гісторыі беларускай літаратуры ў межах музейнага праекта "Рэгіёны" была арганізавана літаратурна-мастацкая выстава "Легенды, паданні і казкі ў маляваных дыванах

Віцебскага Паазер'я“, у якой прынялі ўдзел майстры з Віцебска і 12 раёнаў Віцебскай вобласці: Бешанковіцкага, Браслаўскага, Віцебскага, Глыбоцкага, Лепельскага, Лёзненскага, Гарадоцкага, Дубровенскага, Міёрскага, Аршанскага, Пастаўскага і Шаркаўшчынскага. У выставачай зале ДУ ”Віцебскі АМЦНТ“ яна была прадстаўлена ў ліпені, а у лютым – ў Дзяржаўным музеі гісторыі беларускай літаратуры (г.Мінск).

З мэтай стымулявання працэсаў развіцця інсіднага (наіўнага) мастацтва быў арганізаваны сумесны праект ДУ ”Віцебскі абласны метадычны цэнтр народнай творчасці“ і УК ”Віцебскі абласны краязнаўчы музей“ па інсіднаму мастацтву ”Мастакі Віцебшчыны“, экспанаванне выставы якога прайшло амаль ва ўсіх раёнах Віцебшчыны.

Таксама папулярызацыя народных мастацкіх рамёстваў Віцебскай вобласці здзяйсняецца праз удзел майстроў Дамоў (Цэнтраў) рамёстваў ў **рэспубліканскіх і міжнародных мерапрыемствах.**

Традыцыйна майстры народных мастацкіх рамёстваў Віцебшчыны ўдзельнічалі ў Рэспубліканскім свяце Купалле (”Александрыя збірае сяброў“), якое прайшло ў ліпені 2021 года ў Магілёўскай вобласці. На творчых пляцоўках працавалі майстры з Лепельскага, Гарадоцкага, Дубровенскага, Аршанскага, Сенненскага і Талачынскага раёнаў.

У маі майстры Віцебшчыны з Глыбоцкага, Гарадоцкага, Лепельскага, Лёзненскага, Міёрскага, Полацкага, Талачынскага, Шумілінскага, Віцебскага раёнаў паспяхова прынялі ўдзел у Рэспубліканскім кірмашы ”Вясновы букет“ у горадзе Мінск.

Пленэр традыцыйнай глінянай цацкі ”Салавейка-2021“, прысвечаны дубровенскаму майстру Ганне Марачовай, у межах Міжнароднага фестывалю песні і музыкі ”Дняпроўскія галасы ў Дуброўне“ прайшоў у чэрвені 2021 года. Падчас удзелу ў пленэры майстэрства па вырабу традыцыйнай свістулькі дэманстравалі майстры з Віцебскага, Дубровенскага, Лепельскага (2), Лёзненскага, Аршанскага, Полацкага, Сенненскага (2) і Талачынскага раёнаў (2) – усяго 11 майстроў.

У межах XXX Міжнароднага фестывалю мастацтваў ”Славянскі базар у Віцебску“ у ліпені 2021 года па вуліцах Талстога і Пушкіна працавалі выставачныя пляцоўкі кірмаша рамёстваў ”Горад майстроў“, дзе свае вырабы прадстаўлялі майстры народных мастацкіх рамёстваў не толькі з усіх рэгіёнаў Віцебскай вобласці і куткоў Беларусі, але з Расіі і Украіны.

У ліпені 2021 года прайшло адкрытае абласное свята-конкурс майстроў народнай цацкі і лялькі ”Забава-2021“ у межах XXX Міжнароднага фестывалю мастацтваў ”Славянскі базар у Віцебску“. Удзел у конкурсе прынялі майстры па вырабу народнай цацкі і лялькі (52 удзельніка) амаль усіх Дамоў (Цэнтраў) рамёстваў Віцебскай вобласці, акрамя майстроў з Ушацкага раёна.

У выніку плённай працы па адраджэнні і развіцці традыцыйных рамёстваў у 2021 годзе ганаровае званне **”Народны майстар Рэспублікі Беларусь”** атрымалі 10 майстроў народных мастацкіх рамёстваў: Квашко Вольга Яўгеньеўна (Сенненскі раён), Рымдзёнак Сяргей Леанідавіч і Рымдзёнак Ганна Міхайлаўна (Шаркаўшчынскі раён), Аўчыннікава Алеся Іванаўна (Бешанковіцкі раён), Гарбачоў Віктар Іванавіч і Марціновіч Таццяна Іванаўна (Докшыцкі раён), Петух Таццяна Мікалаеўна і Гукава Вольга Мікалаеўна (Пастаўскі раён), Ілюшкіна Жанна Уладзіміраўна і Церашкова Ірына Міхайлаўна (Лёзненскі раён).

Негледзячы на тое, што вядзецца актыўная работа па адраджэнні і зберажэнні нацыянальнай традыцыйнай культуры Віцебскай вобласці, выяўляецца і **шэраг праблем**.

Трэба звярнуць увагу кіраўніцтва Дамоў (Цэнтраў) рамёстваў на ўдзел у колькасці ажыццяўляемых выстаў і мерапрыемстваў, у тым ліку арганізаваных на базе ДУ ”Віцебскі абласны метадычны цэнтр народнай творчасці”, якія з’яўляюцца значнымі для майстроў народных мастацкіх рамёстваў, і ўдзел у іх павінен быць максімальна актыўным.

Неабходна звярнуць увагу і на правільнасць афармлення заявак і спісаў да ўдзелу ў мерапрыемствах: прозвішча і імя майстра павінны быць поўнымі і на беларускай мове, прыклад дадаецца да кожнага палажэння мерапрыемства. Рабіць экспазіцыйныя этыкеткі трэба з кардону і замацоўваць на творы самастойна.

Клубам народных майстроў народных мастацкіх рамёстваў, якія пацвярджаюць найменне ”народны“, ”узорны“, трэба адказней падыходзіць да правядзення справаздачных выстаў: прадстаўленыя на іх творы павінны адпавядаць асноўным крытэрыям – мець высокі ўзровень выканання і мастацкую каштоўнасць; мець традыцыйную накіраванасць; быць створанымі майстрамі за апошнія тры гады дзейнасці клуба.

Асобнае значэнне Дамы і Цэнтры рамёстваў павінны надаваць фарміраванню пазітыўнага грамадскага меркавання аб сваёй дзейнасці і шырока выкарыстоўваць сродкі масавай інфармацыі: весці старонкі ў сацыяльных сетках, актыўна выкарыстоўваць відэахосцінгі.

Майстрам Дамоў (Цэнтраў) рамёстваў трэба браць арыентацыю на традыцыйныя рамёствы; неабходна вывучаць мясцовыя традыцыі ў фондах раённых музеяў, а таксама звярнуць увагу на сваю галоўную мэту: захоўваць, развіваць і папулярызаваць традыцыйныя каштоўнасці мастацкіх рамёстваў, як важнай часткі культурнай спадчыны краіны.

АНАЛІЗ ДЗЕЙНАСЦІ ВАКАЛЬНА-ХАРАВЫХ КАЛЕКТЫВАЎ ВІЦЕБСКОЙ ВОБЛАСЦІ

На тэрыторыі Віцебскай вобласці найбольш распаўсюджанымі з'яўляюцца калектывы вакальна-харавага накірунку. Гэта – харавыя калектывы, ансамблі песні і музыкі, эстрадныя студыі, вакальныя групы, вакальна-харэаграфічныя калектывы і г.д.

Усяго ў вобласці ва ўстановах культуры клубнага тыпу на працягу 2021 года працавала 795 вакальна-харавых калектываў, з іх 303 – дзіцячых. На жаль, захоўваецца тэндэнцыя скарачэння колькасці фарміраванняў вакальна-харавага жанру, што відаць з наступнай табліцы:

	Год	Колькасць калектываў вакальна-харавага жанру	З іх дзіцячых
1.	2017	899	364
2.	2018	935	381
3.	2019	853	324
4.	2020	816	312
5.	2021	795	303

Адбылося скарачэнне складу ўдзельнікаў гэтых калектываў:

- 2020 год – 7704 чал., у т.л. дзяцей – 2802;
- 2021 год – 7385 чал., у т.л. дзяцей – 2743.

На гэта становішча ўплываюць розныя фактары: дэмаграфічная сітуацыя, скарачэнне клубных устаноў, а таксама агульнаадукацыйных школ у сельскай мясцовасці і перанакіраванне значнай часткі дзяцей і працуючай моладзі ў іншыя месцы вучобы і працы.

Трэба адзначыць, што ў Віцебскай вобласці больш за ўсё вакальных і харавых калектываў знаходзіцца ў Глыбоцкім раёне – 72 калектывы (на ўзроўні мінулага года), Аршанскім раёне – 63 (-2 да мінулага года), Верхнядзвінскім – 46 (-2), Пастаўскім – 43 (+2), Лёзненскім – 38 (+1), Сенненскім – 38 (+13), Полацкім – 39 (-4). Значна скарацілася колькасць калектываў дадзенага жанру ў Чашніцкім, Шаркаўшчынскім, Бешанковіцкім раёнах.

У вобласці налічваецца 163 калектывы з найменнем: 120 калектываў вакальна-харавага напрамку (у тым ліку вакальна-харэаграфічныя) з найменнем "народны аматарскі калектыў" і 43 калектывы з найменнем "узорны аматарскі калектыў", а таксама 4 заслужаныя аматарскія калектывы Рэспублікі Беларусь.

У 2021 годзе пазбаўлены наймення "народны аматарскі калектыў" вакальны ансамбль "Рэзананс" ДУ "Цэнтр культуры "Віцебск". У

справаздачным годзе нададзена найменне ”ўзорны аматарскі калектыў“ вакальнай студыі ”Чысты голас“ дзяржаўнай установы адукацыі ”Гімназія №8 г.Віцебска“. Значнай падзеяй у культурным жыцці вобласці з’явілася прысваенне звання “заслужаны аматарскі калектыў Рэспублікі Беларусь” народнаму ансамблю народнай песні ”Заманіха“ ДУК ”Полацкі раённы Цэнтр культуры“.

Больш за ўсё калектываў вакальна-харавага накірунку ва ўстановах клубнага тыпу і ў ДШМ. Найбольшая колькасць калектываў з найменнем ”народны“, ”ўзорны“ знаходзіцца ў Полацкім раёне – 19, г.Віцебск – 13, Аршанскі раён – 11.

Самае складанае фарміраванне ў вакальна-харавым жанры – гэта хор. Ён прадугледжвае вялікую колькасць удзельнікаў, прычым з рознымі магчымасцямі вакальнага выканальніцтва і размеркаваных у шматлікіх харавых партыях. Хор патрабуе наяўнасць прафесійнага адукаванага кіраўніка, акампануючую групу або прафесійнага акампаніятара (канцэртмайстра). Такім патрабаванням адпавядаюць далёка не ўсе калектывы, асабліва ў сельскай мясцовасці. У 2021 годзе народны хор Высокаўскага СДК Аршанскага раёна пераўтвораны ў народную вакальную групу гэтай установы. Але гэта адбылося па прычыне змянення дэмаграфічнай сітуацыі, немагчымасці абнаўлення і амаладжэння складу калектыву і не можа быць заканамерным прыкладам.

Самы распаўсюджаны жанр вакальна-харавага мастацтва – гэта ансамблі песні і музыкі (музыкі і песні) або вакальныя гурты, колькасць удзельнікаў у кожным з якіх можа быць менш за 12 чалавек. Таксама распаўсюджванне атрымліваюць вакальныя эстрадныя студыі, якія з’яўляюцца найбольш запатрабаванымі пры правядзенні сучасных канцэртных праграм і моладзевых мерапрыемстваў. Гэтыя калектывы вакальнага жанру заўсёды вельмі мабільныя, маюць шырокія магчымасці для творчасці, абнаўлення рэпертуару. Але яны прадугледжваюць таксама наяўнасць сучаснай апаратуры і абсталявання для апрацоўкі гуку, а, галоўнае, адукаванага кіраўніка з веданнем сучасных патрабаванняў да вакалу і яго асаблівасцяў.

У апошні час назіраецца тэндэнцыя з’яўлення розных складаў ансамблевых вакальных калектываў: дуэтаў, трыа, квартэтаў, квінтэтаў. Як станоўчае, трэба адзначыць наяўнасць мужчынскіх складаў у калектывах.

Згодна справаздач семінары ў вакальна-харавым напрамку праходзяць не ва ўсіх раёнах вобласці. Семінары і майстар-класы прайшлі ў 2021 годзе ў наступных раёнах: Віцебскім, Докшыцкім, Лепельскім, Лёзненскім (праведзена 3 семінары), Талачынскім, Расонскім, Шумілінскім. Пажадана больш актыўна выкарыстоўваць дадзеную форму ўдасканалвання ведаў і практычных навыкаў. З мэтай падтрымкі

вакальна-харавага жанру ў большасці раёнаў праводзяцца свае ўласныя агляды-конкурсы вакальнай творчасці, шмат мерапрыемстваў, дзе вакальна-харавыя калектывы з'яўляюцца найбольш запатрабаванымі.

У Віцебскай вобласці праводзяцца розныя фестывалі, конкурсы, агляды-конкурсы, святы з мэтай развіцця вакальна-харавага жанру. На працягу 2021 года праходзілі такія мерапрыемствы, як:

- абласны конкурс маладых выканаўцаў патрыятычнай песні "Песні юнацтва нашых бацькоў";
- адкрыты абласны конкурс народнай музыкі і прыпеўкі "А музыкі граюць, граюць..." у межах XXX Міжнароднага фестывалю мастацтваў "Славянскі базар у Віцебску";
- "Браслаўская харавая асамблея" ў межах Міжнароднага свята традыцыйнай культуры "Браслаўскія зарніцы";
- Міжнародны фестываль народнай музыкі і песні "Бараньскія музыкі" ў г.Орша;
- Рэспубліканскі фестываль-конкурс патрыятычнай песні "Сердцем причастны", г.Орша;
- абласны конкурс ансамбляў песні і музыкі "Жураўліны звон", у межах экалагічнага свята "Жураўлі і журавіны Міёрскага краю" і інш.

Акрамя вышэйназваных конкурсаў праводзіцца шмат міжнародных, рэспубліканскіх, рэгіянальных мерапрыемстваў, дзе ёсць магчымасць прадэманстраваць свае майстэрства. З гэтага боку станоўчыя прыклады маюцца ў Аршанскім, Полацкім, Глыбоцкім, Докшыцкім раёнах, гг.Віцебску і Наваполацку.

Аматарская вакальная творчасць павінна пэўным чынам адпавядаць прафесійнаму ўзроўню. Таму кіраўнікам калектываў трэба больш надаваць увагі справаздачным канцэртам калектываў як з найменнем "узорны, народны", так і калектывам без дадзенага наймення (не радзей 2 разоў на год), старацца, каб калектывы мастацкай творчасці прымалі ўдзел не толькі ў раённых мерапрыемствах, якія праводзяцца "на месцы", але і выязджалі на больш значныя мерапрыемствы (абласныя і рэспубліканскія конкурсы, фестывалі і г.д.).

АНАЛІЗ ДЗЕЙНАСЦІ ІНСТРУМЕНТАЛЬНЫХ КАЛЕКТЫВАЎ ВІЦЕБСКАЙ ВОБЛАСЦІ

Па стане на 01.01.2022 года ў Віцебскай вобласці ў сістэме культуры, адукацыі, прафсаюзных арганізацыях і ва ўстановах галіновага падпарадкавання больш за 150 калектываў інструментальнага жанру. У тым ліку, 94 – маюць найменне "народны", "узорны" аматарскі калектывы.

Колькасны склад усіх калектываў інструментальнага жанру застаўся прыкладна на ўзроўні 2020 года. У 2021 годзе найменне “народны аматарскі калектыў” нададзена інструментальнаму ансамблю “Свая ігра” ўстанова адукацыі “Наваполацкі дзяржаўны музычны каледж”.

Калектывы з найменнем “народны“, “узорны“

Аркестры, ансамблі	З найменнем ”народны“	З найменнем ”узорны“	Усяго
Аркестры народных інструментаў	13	11	24
Духавыя аркестры	5	10	15
Ансамблі народнай музыкі	8	4	12
Ансамблі народнай музыкі і песні	5	1	6
Аркестры баянаў і акардэонаў	1	11	12
ВІА	9	-	9
Цымбальныя аркестры і ансамблі	2	3	5
Іншыя інструментальныя	9	2	11

Клубныя ўстановы, ДШМ	Установы адукацыі	Прафсаюзныя і галіновыя ўстановы
З найменнем ”народны“ – 40	З найменнем ”народны“ – 8	З найменнем ”народны“ – 4
З найменнем ”узорны“ – 29	З найменнем ”узорны“ – 12	З найменнем ”узорны“ – 1
69 калектываў	20 калектываў	5 калектываў

Больш за ўсіх інструментальных калектываў з найменнем “народны“, “узорны“ ў клубных установах і ДШМ г.Віцебска, г.Наваполацка, Аршанскага, Полацкага раёнаў. У Шаркаўшчынскім і Талачынскім раёнах інструментальных калектываў з найменнем “народны“, “узорны“ няма.

У клубных установах у 2021 годзе налічвалася 68 калектываў інструментальнага жанру, з іх 18 з найменнем “народны“, 1 – “узорны“. Адсутнічаюць калектывы інструментальнага жанру ў клубных установах Расонскага, Ушацкага і Чашніцкага раёнаў.

Найбольш распаўсюджаным і запатрабаваным у вобласці з'яўляецца ансамблевае і аркестровае выканальніцтва на народных інструментах.

У вобласці з найменнем "народны" дзейнічае 59 аркестаў народных інструментаў, аркестраў баянаў і акардэонаў, ансамбляў музыкі і песні, цымбальных аркестраў. Гэтыя калектывы арганізаваны, у асноўным, у ДШМ, установах адукацыі, менш у клубнай сістэме. У асноўным, аркестры і ансамблі дадзенага накірунку працуюць стабільна, дзякуючы наяўнасці прафесійных зацікаўленых кіраўнікоў. Тут пастаянна абнаўляецца рэпертуар, вядзецца актыўная творчая і канцэртная дзейнасць.

Ёсць запатрабаванасць у вобласці ў аркестрах духавых інструментаў. Але стварэнне новых духавых аркестраў ускладняецца, перш за ўсё, адсутнасцю кіраўнікоў з профільнай спецыяльнай адукацыяй, змяншэннем цікавасці моладзі да жанру духавой музыкі, вялікім коштам камплекта музычных духавых інструментаў пры жаданні сутварэння новага калектыву. Акрамя гэтага, ёсць праблема набыцця нот сучаснага рэпертуару, які б зацікавіў маладых выканаўцаў. Таксама трэба шукаць новыя падыходы да інструментальнага складу духавых аркестраў, робячы акцэнт на выкананне твораў сучаснага эстраднага накірунку, дабаўляючы ў склад калектываў электрамузычныя інструменты, гітары, ударныя ўстаноўкі і г.д. Аб гэтым ішла размова на абласным семінары для кіраўнікоў духавых аркестраў, які адбыўся ў г.Орша ў маі 2021 г.

Больш за ўсіх духавых аркестраў у г.Орша і г.Віцебск – па 5 аркестраў з найменнем і без наймення. Адсутнічаюць духавыя аркестры ў Гарадоцкім, Лёзненскім, Міёрскім, Расонскім, Талачынскім і некаторых іншых раёнах. Але выканаўцы на духавых інструментах ёсць і магчымасць арганізаваць дзейнасць аркестраў існуе, гэта паказвае шэсць раённых дэлегацый на свяце працаўнікоў вёскі "Дажынкi". Менш перспектывы ў арганізацыі і дзейнасці духавых аркестраў у раёнах, дзе няма аддзяленняў духавой музыкі ў ДШМ, якія, на жаль, за апошнія гады скарачаюцца.

У 2021 годзе значна ўзрасла ў вобласці колькасць вакальна-інструментальных ансамбляў. Зараз іх налічваецца каля 30 калектываў, 9 з якіх, маюць найменне "народны". 5 ВІА дзейнічаюць у Аршанскім раёне, 4 – у Сенненскім, прычым тут за мінулы год створаны 2 калектывы. Акрамя гэтага ёсць гурты, якія маюць сваю неабходную апаратуру і абсталяванне і вядуць самастойную творчую дзейнасць, што называецца "для сябе". З імі таксама неабходна наладжваць творчыя кантакты. Актыўна дзейнічае ў напрамку зберажэння і распаўсюджвання традыцый эстраднага вакальна-інструментальнага жанру, класічнага року народны ВІА "Скіфы" ДУК "Пастаўскі РДК".

Стабільнае павышэнне колькасці і якасці інструментальных калектываў у рэгіёне залежыць ад прафесійнага саставу кіраўнікоў аркестраў і ансамбляў, спецыялістаў-музыкантаў, спецыяльна навучаных аматараў музыкі. На жаль, для вырашэння задачы развіцця інструментальнага мастацтва ў рэгіёне не хапае спецыялістаў са спецыяльнай музычнай адукацыяй. Асабліва яўна гэта адчуваюць калектывы, якія працуюць на сяле.

Для рэалізацыі творчага патэнцыялу на Віцебшчыне праводзяцца конкурсы і мерапрыемствы, якія прадстаўляюць розныя напрамкі і жанры інструментальнай музыкі як для індывідуальных выканаўцаў, так і для ансамблевых і аркестровых калектываў ў межах міжнародных, абласных, раённых святаў і фестываляў:

- Міжнародны фестываль народнай музыкі "Звіняць цымбалы і гармонік" у Паставах, у межах якога праходзіць конкурс "Хто каго...";
- Міжнародны фестываль народнай музыкі і песні "Бараньскія музыкі" ў г.Орша;
- адкрыты абласны конкурс духовай музыкі "Віват, аркестр!";
- абласны конкурс "А музыкі граюць..." у межах Міжнароднага фестывалю мастацтваў "Славянскі базар у Віцебску" ў Віцебску;
- абласны фестываль-кірмаш працаўнікоў вёскі "Дажынкi";
- конкурс музычных інструментальных капэл традыцыйнага складу ў межах абласнога агляду-конкурсу фальклорнага мастацтва дзяцей і моладзі "Ад прашчураў да зор";
- абласны конкурс вакальна-інструментальных ансамбляў "ВІАton";
- абласны конкурс аркестраў народных інструментаў, аркестраў баянаў і акардэонаў, цымбальных аркестраў "Спяваем з аркестрам" і інш.

Таксама праводзяцца відэа конкурсы ў дыстанцыйным фармаце, якім з'яўляўся абласны конкурс духовых аркестраў і аркестраў народных інструментаў "Гучаць аркестры над Дзвіною і Дняпром".

Акрамя вышэйназваных конкурсаў праводзіцца шмат міжнародных, рэспубліканскіх, рэгіянальных мерапрыемстваў, у тым ліку дыстанцыйных, дзе ёсць магчымасць прадэманстраваць сваё майстэрства. Гэта вельмі актуальна ў час складанай эпідэміялагічнай сітуацыі.

Толькі актыўны ўдзел у мерапрыемствах любога ўзроўню, рэгулярныя канцэртныя выступленні гарантуюць поспех у творчай дзейнасці любога калектыву.

РАЗВІЦЦЁ ТЭАТРАЛЬНАГА ЖАНРУ

Практыка сведчыць, што аматарская мастацкая творчасць была і застаецца адной з найбольш актыўных формаў мастацкага асэнсавання рэчаіснасці. Як кожная з'ява культуры, аматарскае мастацтва – вельмі мнагамерны, шматузроўневы сацыяльны арганізм.

У раёнах Віцебскай вобласці існуе значная колькасць мастацкіх фарміраванняў тэатральнага жанру, якія сваёй творчай працай уносяць уклад у культурную скарбонку Віцебшчыны, садзейнічаюць фарміраванню нацыянальнай культуры праз прапаганду каштоўнасцяў усімі даступнымі формамі і метадамі. Тэатральная творчасць характарызуецца багатай жанрава-відавой разнастайнасцю мастацкіх калектываў: драматычныя і тэатральныя калектывы; лялечныя і батлеечныя тэатры; тэатры мініяцюр, гульні, моды, пантамімы, і інш.

Тэатральная творчасць на Віцебшчыне прадстаўлена 417 клубнымі фарміраваннямі, з іх 225 для дзяцей, што складае 20,6 % ад агульнай колькасці аматарскіх калектываў мастацкай творчасці. З памяншэннем колькасці клубных устаноў, у параўнанні з 2020 годам на 20 калектываў тэатральнага жанру стала менш. Стабільна працуе 96 калектываў тэатральнага напрамку: 4 з іх маюць званне "Заслужаны аматарскі калектыў Рэспублікі Беларусь": 2 тэатра – студэнцкі тэатр "Арт" УА "Полацкі дзяржаўны ўніверсітэт", тэатр "Пілігрым" ДУК "Полацкі ГПК" і 2 цыркавых калектывы – узорная цыркавая студыя "Арэна" ДУК "Гарадскі Палац культуры "Орша" і цырк "Юнацтва" Палаца культуры ААТ "Нафтан" г.Наваполацка. Найменне "народны" і "ўзорны" маюць 42 калектывы, з іх "ўзорныя" – 17, "народныя" – 25: "народныя" тэатры мініяцюр – 15; лялечныя тэатры – 6, з якіх 3 "ўзорныя" і 3 "народныя"; 7 тэатраў гульні, з якіх 1 "ўзорны" і 6 "народныя"; 13 тэатраў мод, з якіх 10 "ўзорныя" і 3 "народныя"; 4 цыркавыя калектывы з найменнем "ўзорны"; 4 кінастудыі, з якіх 1 "ўзорная" і 3 "народныя"; 1 мультыстудыя і 1 тэатр-студыя эстрадных мініяцюр "Крышка" ДУА "Сярэдняя школа №3 г.Оршы", якая атрымала найменне ў 2021 годзе.

Трэба сказаць, што народныя тэатры займаюць адметнае месца ў культурным жыцці грамадства: у большасці раёнаў, куды не даязджаюць прафесійныя калектывы, яны застаюцца важнымі пасрэднікамі і носьбітамі тэатральных традыцый. Гэта можна прасачыць пры правядзенні наступных мерапрыемстваў: абласнога свята "Тэатральная вясна", якое павышае мастацкі ўзровень калектываў і ўключае іх у агульнатэатральны працэс; абласнога свята гумару "Смяцца не грэх", якое аб'ядноўвае тэатры мініяцюр і індывідуальных выканаўцаў; свята-конкурсу аматарскіх лялечных тэатраў "Лялечны свет", дзе збіраюцца аматары і прыхільнікі тэатраў лялек, тэатраў гульні, батлеек; абласнога

свята-конкурсу дзіцячых аматарскіх тэатральных калектываў "Малая сцэна" ў г.Лепель, дзе развіваецца дзіцячы тэатр; тэатральнага праекта "Кукольный дворик" у межах Міжнароднага фестывалю мастацтваў "Славянскі базар у Віцебску", у якім бяруць удзел лялечныя, гульнёвыя і батлеечныя калектывы. У 2021 годзе тэатральныя калектывы вобласці працягвалі ўдзельнічаць у культурна-абменнай акцыі "Тэатральныя сустрэчы", якая дае магчымасць калектывам пашырыць кола гледачоў і удасканаліць рэжысёрскае і акцёрскае майстэрства.

Варта адзначыць, што ў 2021 годзе набыло пастаянную прапіску Рэспубліканскае свята-конкурс цыркавага мастацтва "Арэна" ў г.Орша. У конкурсе прымаюць удзел творчыя калектывы з усіх абласцей Рэспублікі Беларусь і Расійскай Федэрацыі. Мэта конкурсу – падтрымка самадзейных цыркавых калектываў, захаванне, развіццё і прапаганда лепшых дасягненняў цыркавага мастацтва, выяўленне яркіх цыркавых калектываў і салістаў і стварэнне ўмоў для іх плённай творчай дзейнасці і самарэалізацыі.

ДУ "Віцебскі АМЦНТ" у красавіку быў арганізаваны і праведзены абласны семінар-практыкум "Асаблівасці арганізацыі работы непрафесійнага аматарскага тэатральнага калектыву на сучасным этапе" для кіраўнікоў тэатральных калектываў. На працягу 2-х дзён удзельнікі знаёміліся са станам развіцця тэатральнага жанру ў вобласці, наведалі арт-пляцоўку і спектакль Нацыянальнага драматычнага тэатра імя Якуба Коласа, паўдзельнічалі ў трэнінгу па сцэнічнай мове выкладчыкаў УА "Віцебскі дзяржаўны каледж культуры і мастацтваў", творчай лабараторыі акцёраў ТВУ "Беларускі тэатр "Лялька" і народнага тэатра "Кола" ДУ "Цэнтр культуры "Віцебск", пазнаёміліся з работай тэатральнага аддзялення УА "Дзіцячая школа мастацтваў г.Гарадка".

Раённыя ўстановы культуры праводзяць агляды-конкурсы, семінары для кіраўнікоў тэатральных калектываў. У Полацкім і Лёзненскім раёнах дзейнічаюць школы прафесійнага майстэрства. Для кіраўнікоў тэатраў мініяцюр, тэатральных калектываў, загадчыкаў і дырэктароў сельскіх устаноў культуры праводзяцца кансультацыі, метадычныя дні, рэпетыцыі, практычныя заняткі, метадычныя дыялогі па пытаннях фарміравання рэпертуару, удзелу ў аглядах-конкурсах, вядзенню дакументацыі, вывучэнне метадыкі працы рэжысёра, акцёрскае майстэрства і г.д. Лепшыя ў гэтым напрамку – Полацкі, Міёрскі, Шумілінскі, Верхнядзвінскі, Расонскі, Сенненскі раёны.

У Полацкім раёне набывае папулярнасць фестываль аматарскіх тэатраў "УМОЎНО", мэта якога – абмен вопытам у тэатральных эксперыментах і кірунках на шляху да тэатра будучыні. Запрашаюцца да ўдзелу тэатральныя калектывы са спектаклямі змешаных жанраў і для ўдзелу ў прафесійных майстар-класах ад вядучых выкладчыкаў і

рэжысёраў Беларусі і іншых краін. У г.Полацк Заслужаным калектывам Рэспублікі Беларусь тэатрам "Пілігрым" ДУК "Полацкі ГПК" актыўна і паспяхова праводзяцца майстар-класы для ўсіх жадаючых, водгукі якіх актыўна размяшчаюцца ў сацыяльнай сетцы "ВКонтакте" і іншых.

За апошні час у рэпертуары аматарскіх тэатраў назіраецца цікавасць да п'ес класікаў, сучасных беларускіх аўтараў, засваенне складаных драматычных твораў расійскіх і замежных драматургаў. Адным са спосабаў папаўнення рэпертуару з'яўляецца выданне метадычных зборнікаў, трэнінгаў і рэкамендацый для кіраўнікоў тэатральных калектываў.

Падтрымка аматарскага тэатральнага мастацтва – гэта адначасова і спрыянне развіццю прафесійнага тэатра. Гэта сілкуе яго новымі ідэямі і знаходкамі, а часта і будучымі акцёрамі. Выхаванцы клубных фарміраванняў тэатральнага жанру кожны год папаўняюць рады навучэнцаў і студэнтаў сярэдніх і вышэйшых навучальных устаноў у рэспубліцы і за яе межамі, выпускнікі якіх з поспехам служаць у тэатрах дзяржаўнага ўзроўню і працуюць у клубных установах вобласці.

Звяртаючы увагу на развіццё тэатральнага жанру ў Віцебскай вобласці можна сказаць, што на сённяшні дзень аматарскія тэатры актыўна развіваюцца і пашыраюць сферу супрацоўніцтва. Яны ажыццяўляюць шырокую культурную дзейнасць не толькі ў сваіх рэгіёнах, але і ў вобласці, рэспубліцы. З іх удзелам арганізуюцца тэматычныя і тэатралізаваныя канцэрты, літаратурна-музычныя кампазіцыі, тэатралізаваныя шоў-праграмы, масавыя тэатралізаваныя святы і іншыя формы культурных мерапрыемстваў.

АНАЛІЗ РАБОТЫ КАЛЕКТЫВАЎ МАСТАЦКАЙ ТВОРЧАСЦІ Ў ЖАНРЫ ХАРЭАГРАФІЧНАГА МАСТАЦТВА

Калектывы аматарскай харэаграфічнай творчасці ажыццяўляюць сваю дзейнасць на базе дзяржаўных, прафсаюзных, ведамасных устаноў культуры, вышэйшых, сярэдніх спецыяльных, сярэдніх навучальных устаноў, устаноў пазашкольнай адукацыі.

Па статыстычным дадзеным у 2021 годзе ў клубных установах Віцебскай вобласці дзейнічала:

- усяго 242 харэаграфічных калектывы, у якіх прымае ўдзел 3656 чалавек; з іх дзіцячых калектываў – 201, з колькасцю ўдзельнікаў 3193 чалавекі.

Аналіз работы харэаграфічнага жанру за апошні год паказвае, што ідзе скарачэнне колькасці калектываў, але негледзячы на гэта, іх выканальніцкае мастэрства павышаецца. Неабходна развіваць

выканальніцкае майстэрства харэаграфічных калектываў у новых накірунках, якія ўзніклі за апошнія гады.

Добрым паказчыкам станоўчай дынамікі развіцця харэаграфічнага жанру з'яўляецца пастаянны рост калектываў з найменнем "народны", "узорны", званнем "Заслужаны аматарскі калектыв Рэспублікі Беларусь".

У 2021 годзе дадаліся харэаграфічныя калектывы з найменнем:

- Заслужаны аматарскі калектыв Рэспублікі Беларусь народны тэатр-студыя сучаснай харэаграфіі дзяржаўнай установы "Цэнтр культуры "Віцебск";
- узорны ансамбль танца "STREKOZA" дзяржаўнай установы адукацыі дзяцей і моладзі ў сферы культуры "Мазалаўская дзіцячая школа мастацтваў" Віцебскага раёна;
- узорны харэаграфічны калектыв "РЫТМ" дзяржаўнай ўстановы дадатковай адукацыі "Чашніцкі раённы цэнтр дзяцей і моладзі".

Колькасць калектываў са званнем "Заслужаны", найменнем "народны", "узорны":

	Міністэрства культуры	Міністэрства адукацыі	Прафсаюзныя калектывы
Заслужаны	7	-	2
Народны	1	1	-
Узорны	28	19	3

Найбольш добра харэаграфічны жанр развіваецца ў Аршанскім, Полацкім, Гарадоцкім, Талачынскім, Верхнядзвінскім, Лепельскім, Глыбоцкім раёнах, г.Наваполацк, г.Віцебск. У параўнанні з папярэднімі гадамі ўзрасла колькасць харэаграфічных калектываў у Докшыцкім, Віцебскім, Лёзненскім, Чашніцкім, Шумілінскім раёнах.

Няма хараграфічных калектываў з найменнем "народны/ўзорны" у Міёрскім, Сенненскім, Шаркаўшчынскім, Бешанковіцкім, Расонскім, Лёзненскім, Пастаўскім, Ушацкім раёнах.

У Расонскім і Шаркаўшчынскім раёнах слаба развіваецца харэаграфічны жанр, асноўнай праблемай з'яўляецца тое, што у рэгіёне бачны кадравы недахоп спецыялістаў па харэаграфіі і акампаніятараў.

Па выніках прадстаўленых справаздач раёнаў/гарадоў вобласці за 2021 год у вобласці па стане на 01.01.2021г. працавалі калектывы розных харэаграфічных жанраў:

1. Народна-сцэнічны танец;
2. Сучасны танец;
3. Эстрадны танец ;

4. Спартыўна-бальны танец;
5. Вакальна-харэаграфічны;
6. Ансамблі барабаншчыц і мажарэтак;
7. Побывавы-фальклорны танец;
8. Ансамблі ўсходняга танца;
”Заслужаны“, ”народныя“ і ”ўзорныя“ ансамблі танца:

- Ансамблі народнага танца – 26
- Ансамблі спартыўнага бальнага танца – 7
- Студыі сучаснай харэаграфіі – 5
- Ансамблі эстраднага танца – 18
- Ансамбль класічнага танца – 1
- Ансамбль барабаншчыц і мажарэтак – 3
- Ансамбль харэаграфічных мініячюр – 1
- Вакальна-харэаграфічны ансамбль – 8

Можна адзначыць, што найбольш папулярнымі напрамкамі работы калектываў з’яўляюцца народны, эстрадны і сучасны танец.

У раёнах вобласці праводзяцца раённыя агляды-конкурсы харэаграфічных калектываў, майстар-класы па развучванню традыцыйных беларускіх танцаў і свае мясцовыя турніры побытовых танцаў, семінары-практыкумы для кіраўнікоў танцавальных калектываў.

Каб прыцягнуць ўвагу жыхароў і ўлады раёнаў да неабходнасці захавання і папулярызацыі мясцовай спадчыны, у раёнах вядзецца праца з носьбітамі танцавальнай спадчыны, збіраюцца матэрыялы.

На працягу справаздачнага года харэаграфічныя калектывы актыўна прымалі ўдзел у значных мерапрыемствах вобласці, рэспублікі і за яе межамі. Гэта святочны канцэрт-цырымонія ўшанавання лаўрэатаў звання ”Чалавек года Віцебшчыны“, святочныя канцэрты, прысвечаныя Дню абаронцаў Айчыны, Дню жанчын, Дню Канстытуцыі Рэспублікі Беларусь, Дню яднання Беларусі і Расіі, Дню міліцыі, Дню Перамогі, Дню Незалежнасці Рэспублікі Беларусь, Дню пажылых людзей, у дабрачынных канцэртах, а таксама абласным фестывалі-кірмашы працаўнікоў вёскі ”Дажынкі – 2021“ (г.п.Шуміліна), у канцэртных праграмах, конкурсах і мерапрыемствах XXX Міжнароднага фестывалю мастацтваў ”Славянскі базар у Віцебску“.

Ансамблі барабаншчыц і мажарэтак Віцебскай вобласці з’яўляюцца пастаяннымі удзельнікамі мерапрыемстваў рознага ўзроўню, Калектывы ўражваюць арыгінальнасцю і неардынарнасцю нумароў, з’яўляюцца сапраўднай школай эстэтычнага выхавання для дзяцей і падлеткаў. Ансамблі барабаншчыц і мажарэтак – пастаянныя ўдзельнікі святаў і фестывалю, шматразовыя пераможцы міжнародных конкурсаў і аглядаў: IV Міжнароднага фестывалю-конкурсу барабаншчыц і мажарэтак у межах XXX Міжнароднага фестывалю мастацтваў ”Славянскі базар у Віцебску”;

Міжнароднага фестывалю-конкурсу мажарэтак ”Зимние узоры“ (г. Масква); Міжнароднага анлайн-конкурсу ”Янтарный парад“ (г. Калінінград).

Калектывы бальнага танца пастаянна ўдзельнічаюць у міжнародных, рэспубліканскіх, абласных конкурсах і фестывалях па спартыўных бальных танцах, а таксама з’яўляюцца актыўнымі удзельнікамі шматлікіх гарадскіх і раённых мерапрыемстваў: Міжнароднага турніру па спартыўных танцах ”Віцебская сняжынка“; адкрытых абласных турніраў па спартыўных танцах ”Winter Stars“, ”Stella Stars“ (г. Віцебск); Рэспубліканскага конкурсу ансамбляў бальнага танца ”Майскі баль“ (г. Віцебск); Першынства Віцебскай вобласці па спартыўных танцах; Міжнароднага турніру па спартыўных бальных танцах ”Gomel Open“ (г. Гомель); Рэспубліканскага конкурсу спартыўнага танца ”Кубак Восені“ (г. Мінск); адкрытага абласнога турніру па спартыўных танцах ”CUP OF WINNERS“ (г. Полацк); адкрытага абласнога турніру па спартыўных танцах ”Вясна ідзе – 2021“ (г. Віцебск) і інш.

Харэаграфічныя калектывы не спыняюцца на дасягнутым, удасканалююцца, шукаюць новыя формы і ўвасабляюць іх у сваёй творчасці.

АНАЛІЗ ДЗЕЙНАСЦІ АМАТАРСКІХ АБ’ЯДНАННЯЎ І КЛУБАЎ ПА ІНТАРЭСАХ КЛУБНЫХ УСТАНОЎ ВІЦЕБСКАЙ ВОБЛАСЦІ

Аматарскія аб’яднанні і клубы па інтарэсах устаноў культуры клубнага тыпу Віцебскай вобласці ўлічваюць патрабаванні практычна ўсіх катэгорый гарадскога і сельскага насельніцтва і застаюцца адным з самых перспектыўных напрамкаў у рабоце клубных устаноў.

Ва ўстановах культуры клубнага тыпу па стане на 01.01.2022 года дзейнічае 624 аматарскія аб’яднанні і клубы па інтарэсах рознай накіраванасці: клубы ветеранаў, літаратурныя клубы, гістарычныя клубы і клубы гістарычнай рэканструкцыі, клубы дэкаратыўна-прыкладнога мастацтва, клубы нацыянальнай кухні, гульні і фальклору, жаночыя, сямейныя клубы, клубы выходнага дня, клубы аматараў кветкаводства, садаводства і прыродазнаўства, клубы калекцыянераў, клубы аматараў пчалаводства, клубы аматараў здаровага ладу жыцця, клубы тэхнічнага накірунку, гульнёвыя клубы, шматпрофільныя клубы і іншыя. Колькасць ўдзельнікаў – 8250 чалавек. 171 аб’яднанне дзейнічае для дзяцей і падлеткаў (1875 удзельнікаў). У параўнанні з 2020 годам, знізіліся паказчыкі колькасці ўдзельнікаў аматарскіх аб’яднанняў, павялічылася агульная колькасць аматарскіх аб’яднанняў і клубаў па інтарэсах.

Дынаміка колькасці аматарскіх аб'яднанняў і клубаў па інтарэсах Віцебскай вобласці за 2020-2021гг.

Справаздачны год	Аматарскія аб'яднанні, усяго	Удзельнікі аматарскіх аб'яднанняў, усяго	Дзіцячыя аматарскія аб'яднанні	Удзельнікі дзіцячых аматарскіх аб'яднанняў
2020 год	620	8387	171	1882
2021 год	624	8250	171	1875
Дынаміка	+ 4	- 137		- 7

Высокія паказчыкі па колькасці аматарскіх аб'яднанняў і клубаў па інтарэсах назіраюцца ў наступных раёнах: Віцебскі – 64, Докшыцкі – 53, Аршанскі – 45, Полацкі - 40. Нізкая колькасць у Дубровенскім раёне – 15, Бешанковіцкім раёне – 14, г. Наваполацк – 13.

Ганаровае найменне "народны/узорны", званне "Заслужаны" маюць 110 аб'яднанняў Віцебскай вобласці, ва ўстановах клубнага тыпу – 85.

Асноўнай аўдыторыяй аматарскіх аб'яднанняў з'яўляюцца дарослыя, якія складаюць 77,3% з агульнай колькасці удзельнікаў і толькі 22,7% удзельнікаў – дзеці. Установы культуры спрыяюць развіццю клубаў і аб'яднанняў для дзяцей і падлеткаў, развіваюць новыя напрамкі дзейнасці. Напрыклад, вялікую цікавасць выклікаюць клуб "Флэшмоб" ДУК "Шумілінскі раённы цэнтр культуры", клуб спідкубінга "РубікON" ДУК "Лепельскі РДК" і дзіцячы клуб "Кубік Рубіка" Плінскага СК ДУК "Ушацкі раённы цэнтр культуры і народнай творчасці", аматарскае аб'яднанне "Юны фатограф" Бабініцкага СДК ДУК "Віцебскі раённы цэнтр культуры і творчасці", клуб імяніннікаў "Фіксікі" філіяла "Ляхаўскі СК" ДУК "Раённы цэнтр народнай творчасці і культурна-дасугавай дзейнасці Дубровенскага раёна", дзіцячы клуб "Акадэмія блогераў" Філіяла №1 "Докшыцкі ГЦК", клуб посткросінга Філіяла №4 "Крулеўшчынскі ЦкіВЧ" ДУК "Цэнтр традыцыйнай культуры і народнай творчасці Докшыцкага раёна", клубы аматараў настольных гульняў (Браслаўскі, Лепельскі раёны).

Аматарскія аб'яднанні і клубы па інтарэсах актыўна прымаюць удзел у міжнародных, рэспубліканскіх, абласных фестывалях, аглядах-конкурсах і іншых мерапрыемствах. Напрыклад, клубы ветэранаў удзельнічаюць у абласным аглядзе-конкурсе клубаў "Ветэран" і ветэранскіх творчых калектываў "Не старэюць душой ветэраны". Клубы нацыянальнай кухні, гульні і фальклору з'яўляюцца ўдзельнікамі абласнога свята нацыянальных культур, беларускай кухні і гульні "Нас з'яднала зямля Беларусі", абласнога свята-конкурсу вясельных абрадаў Віцебшчыны "Вялікая вясельніца", прадстаўляюць стравы беларускай

кухні на брэндавых пляцоўках падчас Міжнароднага фестывалю мастацтваў ”Славянскі базар у Віцебску“ і абласнога фестывалю-кірмашу працаўнікоў вёскі Віцебскай вобласці ”Дажынкi“.

Літаратурныя, музычна-паэтычныя клубы Віцебскай вобласці 19 чэрвеня 2021 года прымалі ўдзел у абласным свяце-конкурсе самадзейных паэтаў і кампазітараў ”Песні сунічных бароў“ у г.п.Лёзна.

Традыцыйна ў в.Алашкі Шаркаўшчынскага раёна, на тэрыторыі мемарыяльнага музея вядомага садавода-селекцыянера І.П.Сікоры, ладзіцца абласное свята аматарскіх аб’яднанняў ”Яблычны фэст“. У 2021 годзе аматарскія аб’яднанні, клубы-садаводаў, кветкаводаў, агароднікаў, пчаляроў, аматараў фларыстыкі, гісторыка-краязнаўчага накірунку, здаровага ладу жыцця, літаратурнай і іншай накіраванасці раскрылі свае таленты ў наступных намінацыях: прэзентацыя ”Знакамітыя людзі свайго раёна, горада, мясцовасці“; прэзентацыя ”Fashion-пудзіла“; выстава страў клубаў нацыянальнай кухні на пляцоўцы ”Яблычны фудкорт“; выставы вырабаў народных рамёстваў на пляцоўцы ”Яблычная майстэрня“.

Аматарскія аб’яднанні і клубы па інтарэсах устаноў культуры клубнага тыпу Віцебскай вобласці вядуць актыўную творчую і культурна-дасугавую дзейнасць на мясцовым і раённым узроўнях. Дзякуючы клубам нацыянальнай кухні, гульні і фальклору, жаночым клубам, клубам аматараў фальклору беражліва захоўваюцца і адраджаюцца традыцыйныя народныя святы ”Каляды“, ”Масленіца“, ”Купалле“, ”Туканне вясны“, ”Саракі“, ”Троіца“, ”Дажынкi“, ”Зажынкi“, ”Спас“ і іншыя. Шэраг мерапрыемстваў праходзіць з мэтай ацэнкі дзейнасці аб’яднанняў.

У Браслаўскім раёне адбыўся раённы агляд-конкурс сярод аматарскіх аб’яднанняў ”З пылу з жару“, дзе ўдзельнікі гатавалі драпікі на калодзе.

У аграгарадку Каханавічы Верхнядзвінскага раёна прайшло раённае свята аматарскай творчасці ”Мы шчаслівыя, калі мы разам“. На працягу свята прайшоў шэраг мерапрыемстваў, у тым ліку конкурс на лепшае аматарскае аб’яднанне і клуб на інтарэсах ”Вместе мы – сила!“.

Візітнай карткай культурна-гістарычнага комплексу ”Залатое кола горада Віцебска ”Дзвіна“ з’яўляецца ”Задзвінскі кірмаш“, які праводзіцца падчас правядзення Міжнароднага фестывалю мастацтваў ”Славянскі базар у Віцебску“. У 2021 годзе падчас кірмашу былі арганізаваны разнастайныя культурна-забаўляльныя мерапрыемствы: майстар-класы па этна-тэрапіі; канцэрты творчых калектываў і аматарскіх аб’яднанняў ”Кірмаш талентаў“; інтэрактыўная выстава ”Лагер жывой гісторыі“ клубаў гістарычнай рэканструкцыі; пленэр народнага клуба мастакоў-аматараў ”Контур“; гала-канцэрт і выстава дэкаратыўна-прыкладнага мастацтва пераможцаў Міжнароднага фестывалю творчасці інвалідаў ”Віцебск-2021“.

Аматарскія аб'яднанні Гарадоцкага раёна прынялі ўдзел у II раённым кулінарным фестывалі "Мара гурмана", раённым фестывалі народнай творчасці, беларускай паэзіі і фальклору "Гарадоцкі Парнас".

Рэгіянальныя брэндавыя святы Докшыцкага раёна: свята крыніцы "Святая вадзіца", свята чарніцы "Салодкая ягада", свята сыру "Сырны разгуляй", свята "Валкалацкі Фэст", свята нацыянальнай культуры "Зберагаем вытокі свае", свята "Яблычны Спас" не абыходзяцца без удзелу аматарскіх аб'яднанняў і клубаў па інтарэсах.

Штогод у аграгарадках Дубровенскага раёна праходзяць брэндавыя мерапрыемствы (святая малака, свята рыбака і рыбалкі, свята бульбы, свята журавін, свята хлеба і г.д.), дзе абавязкова прымаюць удзел аматарскія аб'яднанні і клубы па інтарэсах.

З задавальненнем наведваюць гледачы і удзельнікі творчы праект "Добровидение-2021", якое агранізоўвае народнае аматарскае аб'яднанне "Гармонія" філіяла "ДК а/г Дабрамыслі" ДУК "Лёзненская ЦКС".

28-29 мая 2021 года на плошчы Свабоды ў г.Чашнікі прайшлі святочныя мерапрыемствы, прысвечаныя выдатнаму асветніку Васілю Цяпінскаму. Падчас свята сярод аматарскіх аб'яднанняў, клубаў па інтарэсах клубных устаноў раёна прайшоў конкурс "Клёцка Чашнічанка – любя кожнаму змалку".

Традыцыйна 1 чэрвеня на базе філіяла "Старалядненскі СДК" ДУК "Лепельскі РДК" праводзіцца як форма творчай справаздачы дзіцячых аматарскіх аб'яднанняў сельскіх клубных устаноў Лепельскага раёна раённы агляд-конкурс аматарскіх аб'яднанняў і клубаў па інтарэсах "Разам весела гуляць".

Ва ўстановах культуры клубнага тыпу Віцебскай вобласці на працягу справаздачнага года праходзілі семінары для кіраўнікоў і ўдзельнікаў аматарскіх аб'яднанняў і клубаў па інтарэсах:

- Навучальныя семінары па арганізацыі работы аматарскіх аб'яднанняў і вядзенні справаздачнай дакументацыі (Верхнядзвінскі, Віцебскі, Расонскі, Шумілінскі раён).

- "Кулінарная спадчына Браслаўшчыны" (верасень, ДУК "ЦКС Браслаўскага раёна").

- Семінар "Вопыт, праблемы і перспектывы развіцця аматарскіх аб'яднанняў ва ўстановах культуры раёна" (Гарадоцкі раён).

- Семінар "Аматарства ва ўстановах культуры раёна на сучасным этапе. Перспектывы развіцця" (Докшыцкі раён).

- Семінар-практыкум "Вопыт работы аматарскіх аб'яднанняў у арганізацыях культуры раёна", семінар "Дзіцячыя аматарскія аб'яднанні: разнастайнасць формаў і спецыфіка працы", семінар-практыкум "Формы і метады працы аматарскіх аб'яднанняў: інавацыі і традыцыі" (Лёзненскі раён).

- Выязны семінар-практыкум па фарміраванню здаровага ладу жыцця (Красавік, Шумілінскі раён).

- Семінар "Арганізацыя гульнёвых мерапрыемстваў для дзяцей" (май, Талачынскі раён).

- Выязны семінар-практыкум "Гульнёвыя праграмы для дзяцей і моладзі" (09.06.2021г., філіял "Поўсвіжскі СДК" ДУК "Лепельскі РДК").

У 2021 годзе было створана больш за 40 аматарскіх аб'яднанняў і клубаў па інтарэсах. Напрыклад: літаратурны клуб "Ренессанс" (ДУК "Бешанковіцкі РЦК"), аматарскае аб'яднанне "Клуб вясёлых задумаў" (філіял "Друеўскі горпасялковы Дом культуры" ДУК "Цэнтралізаваная клубная сістэма Браслаўскага раёна"), аматарскае аб'яднанне "Фанта хіт" (Капцянскі сельскі дом культуры ДУК "Віцебскі раённы цэнтр культуры і творчасці"), аматарскае аб'яднанне "Большой улов" (філіял "Езярышчанскі ГПДК" ДУК "Цэнтр традыцыйнай культуры і народнай творчасці Гарадоцкага раёна"), дзіцячы клуб "Пазнавашкі" (філіял №9 "Гняздзілаўскі СДК" ДУК "Цэнтр традыцыйнай культуры і народнай творчасці Докшыцкага раёна"), аматарскае аб'яднанне "Асіторфскія ласункі" (філіял "Асіторфскі СДК" ДУК "Раённы цэнтр народнай творчасці і культурна-дасугавай дзейнасці Дубровенскага раёна"), аматарскае аб'яднанне "Забаўнікі" (Дзісенскі ГЦК ДУК "Міёрскі Цэнтр культуры і народнай творчасці"), сямейны клуб "Гармонія" (Пастаўскі РДК), клуб беларускай нацыянальнай кухні і гульні "Смакуха" (Расонскі раённы Цэнтр культуры і народнай творчасці), клуб выхаднога дня "Затя" (філіял "Машканскі СДК" ДУК "Сенненскі раённы цэнтр культуры і народнай творчасці"), жаночы клуб "Женское счастье" (Дубраўскі СК ДУК "Ушацкі раённы цэнтр культуры і народнай творчасці"), клуб аматараў кветкаводства "Маргарытка" (Праземлянскі с/клуб ДУК "Чашніцкі раённы цэнтр культуры і народнай творчасці"), клуб аматараў фатаграфіі "Взгляд" (Шаркаўшчынскі РЦК) і інш.

Для больш плённай і мэтанакіраванай працы аматарскіх аб'яднанняў і клубаў па інтарэсах устаноў культуры клубнага тыпу Віцебскай вобласці неабходна:

1) Арганізаваць семінары-практыкумы для кіраўнікоў аматарскіх аб'яднанняў і клубаў па інтарэсах па пытаннях вядзення справаздачнай дакументацыі і распрацоўцы планаў работы.

2) Актывізаваць удзел аматарскіх аб'яднанняў і клубаў па інтарэсах у рэспубліканскіх і абласных фестывалях, святах, аглядах-конкурсах.

3) Звярнуць увагу на нападўняльнасць аматарскіх аб'яднанняў.

4) Спрыяць развіццю аматарскіх аб'яднанняў і клубаў па інтарэсах для дзяцей, падлеткаў і моладзі.

РАБОТА З ВЕТЭРАНАМІ ВАЙНЫ І ПРАЦЫ, З АДЗІНОКІМІ, ПАЖЫЛЫМІ ЛЮДЗЬМІ І ІНВАЛІДАМІ

У клубных установах Віцебскай вобласці накоплены значны вопыт па рабоце з ветэранамі вайны і працы, з адзінокімі, пажылымі людзімі і інвалідамі. На 01.01.2022 г. у клубных ўстановах вобласці дзейнічае каля 70 фарміраванняў, якія маюць непасрэдную накіраванасць на работу з людзьмі сталага ўзросту. Вельмі шмат пажылых людзей займаюцца ў дарослых фальклорных калектывах, вакальных ансамблях, духавых аркестрах, аркестрах і ансамблях народных інструментаў, танцавальных калектывах. Узорам творчага даўгалецця з'яўляецца народны яўрэйскі вакальна-харэаграфічны ансамбль "Віцебскія дзяўчаты" ДУ "Цэнтр культуры "Віцебск" (сярэдні ўзрост удзельніц – 65 гадоў). Прыклад папулярызатыі здаровага ладу жыцця і актыўнай жыццёвай пазіцыі дэманструюць творчы калектыв мажарэтак "Дзіва-Дэнс" з Новалукомля і харэаграфічны калектыв "Второе дыхание" з г.Талачын, сярэдні ўзрост удзельнікаў якіх – 60 гадоў.

Ва ўстановах культуры клубнага тыпу Віцебскай вобласці існуе вялікая колькасць аматарскіх аб'яднанняў, клубы па інтарэсах, дзе ветэраны, людзі сталага ўзросту складаюць большасць удзельнікаў. За справядачны перыяд у клубных ўстановах спынілі сваю дзейнасць 3 клубы сталых людзей у Браслаўскім, Расонскім, Ушацкім раёнах. У 2021 годзе ў Сталіцкім СК Шаркаўшчынскага раёна пачало дзейнічаць аматарскае аб'яднанне "Залаты ўзрост".

29 калектываў клубных устаноў Віцебскай вобласці маюць найменне "народны". У асноўным, гэта аматарскія клубы "Ветэран" і ветэранскія хары.

У Віцебскай вобласці праводзіцца абласны агляд-конкурс клубы "Ветэран" і ветэранскіх творчых калектываў "Не старэюць душой ветэраны". Уладальнік Гран-пры 2020 года народны хор ветэранаў ДУК "Полацкі гарадскі Палац культуры" прыняў удзел у мерапрыемствах урачыстага адкрыцця ў рамках XVI Рэспубліканскага фестывалю народнай творчасці ветэранскіх калектываў "Не старэюць душой ветэраны", якія адбыліся 29 чэрвеня 2021 года ў г.Мінску.

У 2021 годзе ў клубных установах вобласці было праведзена шмат мерапрыемстваў для ветэранаў і з удзелам ветэранскіх творчых калектываў. Значна актывізавалася гэта работа ў перыяды падрыхтоўкі да святкавання 76-годдзя Вялікай Перамогі, 80-годдзя з дня пачатку Вялікай Айчыннай вайны, Дня пажылых людзей.

У ліпені 2021 года ў Докшыцкім раёне на мемарыяле "Праклён фашызму" (Шунеўка) у рамках абласной патрыятычнай акцыі "Дарогамі спаленых вёсак" прайшло маштабнае тэатралізаванае дзеянне,

прымеркаванае да 80-годдзя пачатку Вялікай Айчыннай вайны. У ім прынялі ўдзел калектывы аўтаклубаў раёнаў, якія перадалі ў Бягомльскі музей народнай славы карты спаленых у гады вайны вёсак. Да стварэння гэтых карт актыўна прыцягваліся ветэраны і відавочцы тых падзей.

Аўтаклубы, сектары, аддзелы па нестатыянарным абслугоўванні насельніцтва арганізуюць для ветэранаў, пажылых людзей творчыя віншавальныя праграмы, міні-канцэрты, дабрачынныя акцыі па месцы жыхарства ў сувязі з дзяржаўнымі святамі, знамянальнымі падзеямі гістарычнага, народнага календара, юбілеямі і сямейнымі ўрачыстасцямі жыхароў аддаленых вёсак.

На працягу года значная ўвага ўдзялялася рабоце з інвалідамі. У клубных фарміраваннях устаноў культуры Віцебскай вобласці займаецца каля 300 інвалідаў. Працягваюць дзейнасць спецыяльныя фарміраванні для людзей з абмежаванымі магчымасцямі: клуб цікавых сустрэч ”Душа“ пры аўтаклубе Шумілінскага раёна, клуб па інтарэсах ”Пазнай сябе“ Цэнтра культуры г.Наваполацка. На базе ДУ ”Культурна-гістарычны комплекс ”Залатое кола г.Віцебска ”Дзвіна“ працуе народны хор ветэранаў, 80% удзельнікаў – інваліды па зроку. Людзі з абмежаванымі магчымасцямі жыццядзейнасці з’яўляюцца ўдзельнікамі клубаў ”Ветэран“ і ветэранскіх творчых калектываў, уваходзяць у склад многіх аматарскіх аб’яднанняў і гурткоў ДПМ.

Мэтанакіраваная дзейнасць з людзьмі з псіхафізічнымі асаблівасцямі характэрна для многіх Дамоў раместваў (Бешанковіцкі, Гарадоцкі, Докшыцкі Лепельскі, Лёзненскі, Сенненскі, Чашніцкі раёны). Вялікую работу па культурным абслугоўванні інвалідаў праводзяць аўтаклубы. У практыку іх работы ўвайшло наведванне з рознымі творчымі праграмамі людзей з псіхафізічнымі асаблівасцямі па месцы жыхарства, аддзяленняў дзённага знаходжання інвалідаў, дамоў-інтэрнатаў і іншых устаноў сацыяльнага абслугоўвання гэтай катэгорыі насельніцтва.

Цікавы вопыт інклюзіўнай дзейнасці накоплены ў г.Віцебску і шэрагу раёнаў Віцебскай вобласці.

27 сакавіка 2021 года Цэнтр культуры ”Віцебск“ правёў традыцыйнае сямейна-спартыўнае свята для людзей з абмежаванымі магчымасцямі Віцебскай гарадской арганізацыі ГА ”Беларускае таварыства інвалідаў“ і ДУ ”ГФСК ”Віцебск“. 9 кастычніка 2021 года адбылася гарадская спартакіяда Віцебскай гарадской арганізацыі ”БелТІ“ і ДУ ”ГФСК ”Віцебск“ запрашаюць сяброў!“ для людзей з абмежаванымі магчымасцямі.

У красавіку 2021 года прайшоў абласны інтэрактыўны конкурс ”Акорды душы“, у якім людзі з інваліднасцю па зроку прадэманстравалі свой паэтычны талент, цікавасць да працэсу творчага самавыяўлення з

дапамогай сучасных камп'ютарных тэхналогій. У конкурсе прынялі ўдзел канкурсанты з 12 раёнаў Віцебскай вобласці і г. Віцебска.

24 красавіка работнікі ДУК "Шумілінскі раённы цэнтр культуры" сумесна с ДУ "Фізкультурна-аздараўленчы цэнтр Шумілінскага раёна" і ДУ "Тэрытарыяльны цэнтр Шумілінскага раёна" арганізавалі спартландыю "Держимся верой. Живем надеждой, спасаемся любовью" для людзей з абмежаванымі магчымасцямі.

28 красавіка на тэрыторыі культурна-гістарычнага комплексу "Залатое кола горада Віцебска" "Дзвіна" прайшло абласное свята-конкурс творчасці інвалідаў па зроку "Спявай, душа" сумесна з ГА БелТІЗ.

8 ліпеня на адкрытай сцэне падворка культурна-гістарычнага комплексу "Залатое кола горада Віцебска" "Дзвіна" адбыўся Гала-канцэрт Міжнароднага фестывалю творчасці інвалідаў "Віцебск-2021".

У Дубровенскім раёне стала традыцыйным правядзенне дабрачыннага канцэрта "Все краски жизни для тебя", які раённы Дом культуры арганізоўвае сумесна з Дубровенскім раённым камітэтам ГА "БРСМ". Грашовыя сродкі, вылучаныя ад продажу білетаў ідуць на дабрачынны рахунак Асінторфскай бальніцы сястрынскага ўхода УЗ "Дубровенская цэнтральная раённая бальніца", дзе пастаянна пражывае больш за 20 адзінокіх пажылых людзей, інваліды I і II груп. Пры народным клубе ветэранаў вайны і працы "Сардэчныя сустрэчы" раённага Дома культуры дзейнічае ініцыятыўная група "Дом без адзіноты". Дзякуючы ініцыятыўнай групе на аб'ектах сацыяльна-культурнай сферы пабудаваны пандусы для інвалідаў, у магазінах павялічаны шрыфты цэннікаў на прадуктах першай неабходнасці.

У лістападзе 2021 года праведзены анлайн-фестываль для людзей з абмежаванымі магчымасцямі жыццядзейнасці "Зорка надзеі" ў г.Лепелі.

Традыцыйна ў снежні бягучага года ў Полацкім раённым Цэнтры культуры адбыўся штогадовы дабрачынны творчы праект "Музыка міласэрнасці" для наведвальнікаў ДУА "Цэнтр карэкцыйна-развіваючага навучання і рэабілітацыі Полацкага раёна", прысвечаны Дню інвалідаў Рэспублікі Беларусь.

На базе ДУК "Полацкі гарадскі Палац культуры", у рамках сацыяльнага праекта "Мы розныя, але мы разам!" былі выкарыстаны максімальна разнастайныя формы работы для людзей з абмежаванымі магчымасцямі: гульнёвая праграма "Мы абаронцамі станем" (люты); конкурс прыгажосці "Lady show" (сакавік); танцавальна-забаўляльная праграма "Усе мы родам з дзяцінства"; тэматычная праграма да Дня Незалежнасці (ліпень); тэматычная праграма "Пад адным сонцам" (снежань).

На базе Краснасельскага сельскага клуба ДУК "Сенненскі раённы цэнтр культуры і народнай творчасці", пры падтрымцы Беларускага

таварыства Чырвонага Крыжа, працуе міні-праект "Мы разам". Удзельнікі гэтага праекта наведваюць людзей з абмежаванымі магчымасцямі не толькі з канцэртнымі праграмамі, але і аказваюць пасільную дапамогу ў гаспадарчых справах.

У Верхнядзвінскім раённым цэнтры культуры і народнай творчасці для дзяцей-інвалідаў праведзены дабрачынны навагодні ранішнік "Цуды ля навагодняй елкі". Ва Ушацкім раённым цэнтры культуры і народнай творчасці для дзяцей-інвалідаў адбыўся дабрачынны навагодні музычны спектакль "КраШная Шапочка или новогодний трэш".

Шматлікія мерапрыемствы (канцэрты, акцыі міласэрнасці, творчыя сустрэчы, тэматычныя вечары, выставы ДПМ і г.д.), прайшлі ва ўсіх клубных установах вобласці напярэдадні Дня інвалідаў. Паўсямесна забяспечана бясплатнае наведванне інвалідамі культурна-масавых мерапрыемстваў, а таксама льготнае наведванне платных аматарскіх калектываў мастацкай творчасці.

Робота ўстаноў культуры клубнага тыпу Віцебскай вобласці з ветэранамі вайны і працы, з адзінокімі, пажылымі людзьмі і інвалідамі ў сваёй большасці накіравана на фарміраванне сацыяльнай незалежнасці, навываў зносін у грамадскай атмасферы і правядзенне вольнага часу і адпачынку дадзенай катэгорыі насельніцтва.

ЗАМЕЖНЫЯ СУВЯЗІ ТВОРЧЫХ КАЛЕКТЫВАЎ КЛУБНЫХ УСТАНОВАЎ КУЛЬТУРЫ ВОБЛАСЦІ

Установы культуры Віцебскай вобласці супрацоўнічалі з 24 краінамі блізкага і далёкага замежжа: Аўстрыя, Аўстралія, Арменія, Балгарыя, Вялікабрытанія, Грузія, Ізраіль, Польшча, Славенія, ЗША, Украіна, Францыя, Чэхія, Швецыя, Расія, Егіпет, Казахстан, Латвія, Літва, ААЭ, Японія, Эстонія, Іспанія, Перу. У межах міжнароднага супрацоўніцтва ў сферы культуры за 2021 год адбылося 353 мерапрыемствы, у тым ліку 269 у анлайн фармаце і 84 мерапрыемствы ў афлайн фармаце, із іх адбылося 25 канферэнцый, семінараў, круглых сталоў у анлайн фармаце і 4 у афлайн, 6 экспазіцый, выстаў у анлайн фармаце і 15 у афлайн.

Сярод найбольш значных мерапрыемстваў, у якіх прымалі ўдзел творчыя калектывы ўстаноў культуры Віцебскай вобласці, можна адзначыць: III Міжнародны конкурс-фэстываль музычна-мастацкай творчасці "Salzburg stars" (г.Зальцбург, Аўстрыя), Міжнародны анлайн-конкурс "Таленты на XXI стагоддзе" (г.Варна, Балгарыя), V International competition-festival of arts "London art and dance" (г.Лондан,

Вялікабрытанія), XII Міжнародны анлайн-праект "Караван культуры" (г.Волін, Польшча), IV Міжнароднае Біеналле графікі малых форм "Паміж чорным і белым..." (г.Рыбнік, Польшча), Міжнародны фестываль мастацтваў "Musical star of Slovenia" (г.Жалец, Славенія), Міжнародны грантавы анлайн-конкурс мастацтваў "Hollywood star" (Лос-Анджэлес, ЗША), Міжнародны літаратурны конкурс "Сузор'е духоўнасці" (г.Кіеў, Украіна), III Міжнародны конкурс музыкі "Le ciel de Paris" (г.Парыж, Францыя), 49 Міжнародны мастацкі конкурс "Лідзіце – 2021" (г.Лідзіце, Чэхія), Міжнародны фестываль-конкурс "Аугога" (г.Стакгольм, Швецыя), Міжнародны конкурс творчасці "Млечны шлях" (г.Варонеж, Расія), Міжнародны конкурс мастацтваў "Хваля мелодый" (г.Краснаярск, Расія), Міжнародны творчы конкурс "Асамблея мастацтваў – 2021" (г.Санкт-Пецярбург, Расія), Міжнародны фестываль-конкурс "Жар-птушка Расіі" (г.Масква, Расія), Міжнародны конкурс-фестываль "Планета талентаў" (г.Масква, Расія), Міжнародны шматжанравы конкурс "Мечтай с Музыкантофф" (г.Ніжні Ноўгарад, Расія) і інш.

Ніжэй прыведзены прыклады міжнароднага супрацоўніцтва ўстаноў культуры Віцебскай вобласці за справаздачны год.

У ліпені ў Міжнародным свяце "Вішнёвы фестываль" у г.Глыбокае прынялі ўдзел: творчы калектыв з г.Уварава Тамбоўскай вобласці (Расія), фальклорны ансамбль армянскага танца "Эрэбуні" культурна-асветніцкага таварыства "Айастан".

У жніўні ў Шаркаўшчынскім раёне адбылося абласное свята аматарскіх аб'яднанняў "Яблычны фэст", у якім прынялі ўдзел члены Нацыянальна-культурнай аўтаноміі беларусаў Смаленскай вобласці.

Удзельніцы ўзорнага харэаграфічнага калектыву "Весьялушкі" ГЦК "Перамога" (г.Орша) прымалі удзел у Міжнародным зімовым фестывалі (г.Дубаі, ААЭ).

Народны клуб "Літаратурны каўчэг" ДУК "Полацкі раённы Цэнтр культуры" прымаў удзел у Міжнародным літаратурным конкурсе, прысвечаным 115-годдзю А.Барто сярод аўтараў, якія пішуць для дзяцей і юнацтва (г.Сіднэй, Аўстралія). Народнае літаратурнае аб'яднанне "Полоцкая ветвь" падтрымлівае творчыя кантакты са многімі літаратурнымі аб'яднаннямі Рэспублікі Беларусь, а таксама з пісьменнікамі гарадоў Расіі, Украіны, Малдовы, Фінляндыі, Францыі, Вялікабрытаніі, Азербайджана, Казахстана, Чэхіі і інш.

20 сакавіка 2021 года у Пастаўскім раёне адбыліся ўрачыстыя мерапрыемствы, прысвечаныя 105-годдзю Нарачанскай наступальнай аперацыі перыяда I Сусветнай вайны. Падчас урачыстасцяў былую лінію абароны наведалі надзвычайны і паўнамоцны Пасол Французскай Рэспублікі ў Рэспубліцы Беларусь Нікаля дэ Буйан дэ Лакост, першы

Саветнік па культуры і супрацоўніцтву Амбасады Французскай Рэспублікі ў Рэспубліцы Беларусь Аляксандр Піке.

Харэаграфічны калектыў "Второе дыхание" ДУК "Талачынскі раённы цэнтр культуры і народнай творчасці" прымаў удзел у Міжнародным анлайн фестывалі-конкурсе "Янтарный парад" (г.Калінінград).

Народны клуб "Муза" з Ушацкага раёна прыняў удзел у XIX Міжнародным фестывалі духоўнай аўтарскай песні "Ковчег" (г.Варонеж) і атрымаў тры ўзнагароды: Гран-пры ў намінацыі "Дуэт", лаўрэат ў намінацыі "Композитор", лаўрэат у намінацыі "Поэт".

18 сакавіка 2021 года у г.Віцебск ў фінале II адкрытага конкурсу нацыянальных культур, творчасці і прыгажосці "Грацыя International" прынялі ўдзел дзяўчаты з 9 краін. Усе канкурсанткі з'яўляюцца студэнткамі беларускіх ВНУ.

Творчыя калектывы Цэнтра культуры г.Наваполацка прынялі удзел у XV Міжнародным інтэрнэт-конкурсе "Digi-Talenty зіма-2021" (г.Паляніца, Польшча), Міжнародным анлайн фестывалі-конкурсе творчасці "Holly Land" (г.Іерусалім, Ізраіль), III Міжнародным калядным шматжанравым конкурсе "Art bazar" (г.Масква, Расія) і іншых мерапрыемствах.

На працягу года ўстановы культуры Віцебшчыны актыўна супрацоўнічалі з прадстаўнікамі розных нацыянальнасцяў, якія пражываюць у рэгіёнах вобласці. Як вынік, 20 лістапада 2021 года ў рамках XIII Рэспубліканскага фестывалю нацыянальных культур у ДУК "Віцебскі раённы Цэнтр культуры і творчасці" адбылося абласное свята нацыянальных культур "Нас з'яднала зямля Беларусі", у якім прынялі ўдзел творчыя калектывы, клубы, індывідуальныя выканаўцы, майстры народных мастацкіх рамёстваў 11 нацыянальнасцяў з 14 раёнаў вобласці і г.Віцебска.

У 2021 годзе праведзена пэўная работа ўстановамі культуры з прадстаўнікамі беларускіх дыяспар бліжняга замежжа праз удзел у міжнародных фестывалях, акцыях, якія адбыліся ў Віцебскай вобласці: прадстаўнікамі беларускага культурна-асветніцкага таварыства "Уздым" з г.Даўгавпілса (Латвія); беларускага таварыства "Спадчына" з г.Вентспілс (Латвія); рэгіянальнай грамадскай арганізацыі "Нацыянальна-культурная аўтаномія беларусаў Смаленскай вобласці" (Расія). Так, у справаздачным годзе метадычным аддзелам раённага Цэнтра культуры ДУК "ЦКС Браслаўскага раёна" быў выдадзены зборнік песень і п'ес "Гармонія слова і музыкі", у склад якога ўвайшлі творы на словы мясцовых паэтаў і удзельніка "Уздыва" Станіслава Валадзько. Прэзентацыя зборніка адбылася ў межах Міжнароднага свята традыцыйнай культуры "Браслаўскія зарніцы". Дарэчы, падчас міжнароднага свята адбыўся

відэафорум, удзел у якім прынялі 17 творчых калектываў з Латвіі, Літвы, Польшчы, Эстоніі, Украіны, Расіі і Сінегала (Афрыка).

Варта адзначыць, што найбольш актыўнымі ўдзельнікамі міжнародных мерапрыемстваў з'яўляюцца ўстановы культуры Полацкага, Аршанскага і Глыбоцкага раёнаў.

[illegible]

[illegible]